



КЕЛІСІМ ӘЛЕМІ

**PEACE AND ACCORD |
МИР И СОГЛАСИЕ**

№2 | 2024

СОБСТВЕННИК:

Некоммерческое Акционерное Общество
«Центр Н.Назарбаева по развитию
межконфессионального и
межцивилизационного диалога»

Свидетельство о постановке на учет
периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания
№ KZ47VPY00066113 от 10.03.2023 г.

ВЫДАНО:

Комитет информации Министерства
культуры и информации Республики Казахстан

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР:

Д. Есенова

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

А. Серикбаева

АВТОРЫ ВЫПУСКА:

Д. Есенова, С. Мухамедкали,
А. Серикбаева, Н. Өрғара, Г. Арипбаев,
А. Куанышев, Е. Оспанова.

АДРЕС:

Республика Казахстан, г. Астана,
ул. Тәуелсіздік, 57,
Дворец Мира и Согласия, 5 этаж

ЭЛЕКТРОННАЯ ВЕРСИЯ:

religions-congress.org

МАЗМҰНЫ/ СОДЕРЖАНИЕ/ CONTENTS

1. АЛҒЫСӨЗ / Приветственное слово / Foreword	4
2. ОРТАЛЫҚТЫҢ ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ / О деятельности Центра / Center's activities	
• I совместный Коллоквиум Центра Н.Назарбаева с Дикастерией по межрелигиозному диалогу Ватикана «Наш общий дом: божественный дар, который нужно любить и о котором нужно заботиться».....	5
• Сотрудничество Казахстана и США в области религиозной свободы.....	7
• Заседание казахстанско-американской рабочей экспертной группы по вопросам свободы вероисповедания в США	9
• Сила культурного диалога: Казахстан открыл выставку, посвященную величию исконного искусства ислама ...	9
• Центр Н.Назарбаева принял участие в XV Дохинской конференции по межконфессиональному диалогу.....	11
• Центр Н.Назарбаева подписал меморандум о сотрудничестве с Национальной коалицией в поддержку еврейских общин Евразии	13
• Центр Н.Назарбаева принял участие в XV международном экономическом саммите: «Россия - исламский мир: «KazanForum - 2024»	14
• В Академии наук Республики Татарстан прошла встреча с представителями казахстанского Центра Н.Назарбаева	15
• В Центре Н.Назарбаева состоялась встреча с Кордовским Фондом парадигмы сосуществования	15
• Центр Н.Назарбаева организовал международную конференцию о роли религиозных лидеров в достижении устойчивого развития мира	17
• В Астане прошел круглый стол по вопросу правовой грамотности в сфере религии	19
3. ДІНДЕР ДИАЛОГЫ/ Диалог религий/ Dialogue of religions	
• Интервью Высокого Представителя Альянса Цивилизаций ООН Мигель Анхеля Моратиноса.....	20
4. САРАПТАМАЛЫҚ ПІКІР/ Экспертное мнение/ Expert opinion	
• Статья Председателя Духовного управления мусульман Казахстана, Верховного муфтия Наурызбай қажы Тағанұлы	25
• Статья Генерального Секретаря Мусульманского совета старейшин Мухаммед Абдель Салама.....	27
• Статья Декана факультета исламских учений Египетского университета исламской культуры «Нур-Мубарак» Юсуф Мохамед Юсуф Аль-Хандауи	30
• Статья профессора Университета Сомая Видьявихар Рудракши Сакрикара	33
• Статья бразильского писателя и члена теософского общества в Бразилии Освальдо Конде	35
• Статья секретаря по межрелигиозным отношениям Отдела внешних церковных связей, Московского Патриархата, исполнительного секретаря Межрелигиозного совета России священника Илия Кашицына	39
• Статья руководителя Управления по делам религий Западно-Казахстанской области Талғата Нығметова.....	41
• Статья руководителя Управления по делам религий г.Астана Қайролла Көшқали.....	43
5. ӘЛЕМДЕГІ ОҚИҒАЛАР / О событиях в мире / World' events	47
6. АНАЛИТИКА / Аналитика / Analytics.....	57
7. ДӘСТҮР ЖӘНЕ ДІН / Традиции и религия / Traditions and religion	65
8. ХХІ ХАТШЫЛЫҚТЫҢ ҚАТЫСУШЫЛАРЫ СЪЕЗДІ ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ ТУРАЛЫ / Участники ХХІ Секретариата о Концепция развития Съезда / Participants of the XXI Secretariat on the Development Concept of the Congress.....	71

АЛҒЫСӨЗ/ FOREWORD



«Уважаемые читатели!

Мы рады приветствовать Вас на страницах ежеквартального корпоративного онлайн-журнала «Келісім әлемі».

Во втором выпуске текущего года мы хотели бы ознакомить Вас с деятельностью Центра Н.Назарбаева по развитию межконфессионального и межкультурного диалога, в фокусе которого на сегодняшний день находится работа по организации и проведению XXII заседания Секретариата Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Вниманию читателей представлены интервью, авторские статьи участников Секретариата Съезда, актуальные новостные и информационно-аналитические материалы, а также сведения о деятельности Центра и его партнеров.

Надеемся, что наш журнал станет для вас надежным источником информации и именно в этом издании каждый читатель найдет для себя что-то новое, полезное и увлекательное».

ОРТАЛЫҚТЫҢ ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ/ CENTER'S ACTIVITIES

I СОВМЕСТНЫЙ КОЛЛОКВИУМ ЦЕНТРА Н.НАЗАРБАЕВА С ДИКАСТЕРИЕЙ ПО МЕЖРЕЛИГИОЗНОМУ ДИАЛОГУ ВАТИКАНА

Председатель Сената Парламента РК Маулен Ашимбаев с группой депутатов посетил Ватикан и Италийскую Республику с рабочим визитом. В рамках которого состоялась аудиенция у Папы Римского Франциска, а также прошло заседание круглого стола, организованного Дикастерией по межрелигиозному диалогу Ватикана и Секретариатом Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Кроме того, сенаторы обсудили перспективы укрепления межпарламентского сотрудничества с депутатами Сената Парламента Италийской Республики.

Приветствуя Папу Римского Франциска, Маулен Ашимбаев поблагодарил Понтифика за аудиенцию и отметил, что значительный импульс укреплению дружественных отношений между Казахстаном и Ватиканом придал официальный визит Президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева в Ватикан в январе этого года. Спикер Сената выразил признательность за всемерную поддержку Святым Престолом Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Также Маулен Ашимбаев подчеркнул, что личное участие Папы Римского в работе VII Съезда способствовало дальнейшему укреплению глобального межрелигиозного диалога и развитию духовной дипломатии на международном уровне.

Со своей стороны, Папа Римский Франциск отметил, что Святой Престол поддерживает усилия Казахстана по продвижению идей мира и сотрудничества между представителями различных религий. Он также поделился воспоминаниями об участии в VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий, проходившем в Астане.

«Наша сегодняшняя встреча предоставила нам прекрасную возможность вспомнить о VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий, в котором я принял участие в Астане. Съезд является уникальной и хорошо себя зарекомендовавшей площадкой для продвижения диалога не только между религиозными лидерами, но и объединения мировых политиков, представителей культуры и медиа. Эта инициатива поистине достойна уважения и олицетворяет Казахстан, как страну встреч. Мне также удалось выразить свое доброе отношение к казахскому народу и во время встречи с Президентом Казахстана Касым-Жомартом Токаевым в ходе его визита в Ватикан в январе этого года. Нам важно поддерживать друг друга в достижении гармонии между религиями, культурами и этническими группами, гармонии, которой по праву может гордиться ваша страна», – сказал в своем выступлении Папа Римский Франциск.

Также в рамках визита был организован круглый стол, посвященный вопросам экологии, глобального потепления и охраны окружающей среды. В



своём выступлении Маулен Ашимбаев отметил, что особое внимание со стороны Президента Казахстана уделяется переходу к зеленой экономике. Комплексная работа проводится в рамках национального законодательства, Парламентской комиссии по мониторингу реализации национальных целей и задач в области устойчивого развития РК и других направлений.

Спикер Сената подчеркнул особое значение духовной дипломатии для решения актуальных вызовов современного мира.

«Деятельность Съезда лидеров мировых и традиционных религий сфокусирована на активном содействии объединению усилий религиозных лидеров, политиков и международных организаций в условиях актуальных вызовов современного мира. Духовные лидеры имеют значительное влияние не только на местном, но и на международном уровне. Объединившись, они могли бы оказать значительную помощь в решении вопросов изменения климата, неравенства, экстремизма, содействовать прекращению конфликтов и войн. Уверен, что все мы разделяем единые цели по построению лучшего будущего для нашей планеты и последующих поколений», – резюмировал Председатель Сената.

Усиление взаимодействия по парламентской линии стало ключевой темой в беседе Маулена Ашимбаева со своим коллегой – Председателем Сената Парламента Итальянской Республики Иньяцио Ла Русса.

«Италия является одним из ключевых стратегических партнеров Казахстана в Европейском Союзе. Между нашими странами налажен конструктивный политический диалог. Свидетельством этому является состоявшийся в начале этого года официальный визит Президента Казахстана Касым-Жомарта Кемелевича Токаева в Италию. Этот визит придал мощный импульс экономическому и культурно-гуманитарному сотрудничеству наших стран», – сказал Маулен Ашимбаев, отметив важность дальнейшего укрепления межпарламентского взаимодействия.

В свою очередь, Иньяцио Ла Русса выразил поддержку демократическим преобразованиям и реформам, реализуемым в Казахстане в последние годы. Вместе с тем, он подчеркнул важность дальнейшего укрепления отношений между двумя странами.

В ходе двусторонней встречи стороны также рассмотрели вопросы содействия расширению торгово-экономического, культурно-гуманитарного и инвестиционного сотрудничества. Обменялись стороны и мнениями по расширению партнерства по линии образования и туризма.



www.religions-congress.org

ҚАЗАҚСТАН МЕН АҚШ-ТЫҢ ДІНИ БОСТАНДЫҚ САЛАСЫНДАҒЫ ҒЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ



Қазақстандық делегацияның «LYN Community» америкалық ҰЕҰ ұйымдастырған конфессияаралық диалог пен ынтымақтастықты ілгерілету жөніндегі тренингтерге қатысуы аясында Қазақстанның АҚШ-тағы Елшілігінде Ораза Айт мерекесіне орай діни сенім бостандығы мәселелеріне арналған дөңгелек үстел өтті.

Іс-шараға АҚШ Мемлекеттік департаментінің, Халықаралық діни бостандық жөніндегі комиссиясының өкілдері, Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары съезінің қатысушылары, сондай-ақ ҚР мен АҚШ-тың түрлі діни конфессияларының өкілдері қатысты.

АҚШ-тың Халықаралық діни бостандық бойынша ерекше тапсырмалар жөніндегі бұрынғы Елшісі Д.Саперстин Қазақстанның конфессияаралық келісімді



қолдаудағы рөлін атап өтті. Оның пікірінше, «дінаралық диалог әртүрлі діндер мен ұлттардың жаһандық қауіп-қатерлерге қарсы күресуге күш-жігерін біріктіруге ықпал етеді».

«Діни және дәстүрлі бітімгерлер желісі» (NRTP) хатшылығының директоры М.Эльсаноуси Қазақстан әртүрлі діндердің көшбасшыларын ортақ мәселелерді шешу үшін біріктіре алғанын атап өтті.

Сол күні ҚР мен АҚШ арасында Діни сенім бостандығы жөніндегі жұмыс сарапшылық тобының алтыншы отырысы өтті.

Қазақстан делегациясының басшысы ҚР Мәдениет және ақпарат министрлігі Дін істері комитеті төрағасының орынбасары Әнуар Хатиев болды. Америкалық тарап АҚШ-тың Халықаралық діни бостандық жөніндегі арнайы тапсырмалар жөніндегі елшісінің

орынбасары Джейсон Макинерни деңгейінде ұсынылды.

Қазақстандық делегация Қазақстандағы діни сенім бостандығын қорғау, үкіметтік емес сектормен және діни бірлестіктермен өзара іс-қимыл, ұлттық заңнаманы одан әрі ырықтандыру саласындағы басымдықтарды атап өтті.

Конфессияаралық диалогты қолдау және бейбітшілікті ілгерілету бойынша бірлескен шараларды әзірлеу үшін өзін сенімді алаң ретінде танытқан Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары съезінің қызметіне ерекше назар аударылды.

Америкалық тарап Қазақстанның конфессияаралық келісімнің табысты моделін құру жөніндегі жетістіктерін құптап, елдің өңірдегі белсенді ұстанымын атап өтті.

Кездесу қорытындысы бойынша қатысушылар сындарлы диалогты жалғастыруға келісті. Қазақстандық тарап келесі жылы Жұмыс сарапшылық тобының кезекті отырысын Қазақстанда өткізуді ұсынды.



В США СОСТОЯЛОСЬ ЗАСЕДАНИЕ КАЗАХСТАНСКО-АМЕРИКАНСКОЙ РАБОЧЕЙ ЭКСПЕРТНОЙ ГРУППЫ ПО ВОПРОСАМ СВОБОДЫ ВЕРОИСПОВЕДАНИЯ



В Вашингтоне состоялось шестое заседание казахстанско-американской рабочей экспертной группы по вопросам свободы вероисповедания. Участники обсудили вопросы двустороннего сотрудничества в области международной свободы вероисповедания, законодательства в сферах религии и работы с религиозными объединениями в Казахстане.

Также в ходе заседания стороны обменялись опытом по защите и обеспечению прав религиозных объединений. С казахстанской стороны в работе заседания приняли участие заместитель председателя Комитета по делам религий МКИ РК Ануар Хатиев, и.о. председателя Правления Центра Н. Назарбаева Дианна Есенова, Советник Муфтия Духовного управления мусульман Казахстана Бижигит Койшиев и руководитель Управления по делам религий города Алматы Нурлан Кикымов.

Американскую сторону представили заместитель Посла по особым поручениям по международной религиозной свободе Государственного департамента США Джейсон Макинерни, представители Комиссии США по международной религиозной свободе и эксперты в сфере религии. По итогам встречи стороны пришли к общему мнению о важности двустороннего взаимодействия в религиозной сфере между Казахстаном и США.



www.religions-congress.org

THE POWER OF CULTURAL DIALOGUE: KAZAKHSTAN HAS OPENED AN EXHIBITION DEDICATED TO THE GREATNESS OF THE NATIVE ART OF ISLAM

On April 25 of this year, as part of the promotion of the «2023-2033 Development Concept of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions», the grand opening of the exhibition «The Beauty of the Primordial Art of Islam» took place at the Palace of Peace and Reconciliation. The event was organized by the N.Nazarbayev



Center for Development of Interfaith and Intercivilization Dialogue.

The exhibition presents 19 calligraphic works by Orynbasar Asylbek, the owner of the «izhaz» in calligraphy in Central Asia, a Kazakh calligrapher with unique knowledge and skills in the ancient field of art. His works have been exhibited in different countries of the world, and are now available to be presented to the Kazakh public.

The variety of the exhibition was replenished with items from the funds of the Central Mosque of Astana, the National Museum of the Republic of Kazakhstan, as well as collections of souvenirs, ethnographic dishes and jewelry representing the cultural heritage of the Kazakh people.

The opening of the exhibition was attended by the Chairman of the Committee on Religious Affairs of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Kazakhstan E. Nukezhanov, Acting Chairman of the Board of the N. Nazarbayev Center D. Yessenova, Deputy Chairman of the spiritual administration of Muslims of Kazakhstan, Naib Mufti E. Ongarov, representatives of the diplomatic departments of Pakistan, the Kingdom of Morocco, Iraq, Iran, Azerbaijan in Kazakhstan, as well as students of the L.N. Gumilev Eurasian National University and the Higher College of the Eurasian Humanitarian Institute.

«The exhibition serves as a reminder that interfaith dialogue and cultural exchange can be developed through the power of art. May this event encourage us to a deeper understanding and respect for different cultures and traditions», - E. Nukezhanov noted in his welcoming speech.

Deputy Chairman of the Spiritual Board of Muslims of Kazakhstan Naib Mufti E.Ongarov stressed that «Islam and the traditions that our people have adhered to for more than a thousand years are the closest and most integral noble source. Our noble



religion has long been intertwined with art and culture. In particular, calligraphy has a special place in architecture».

The exhibition project will be interesting not only for those who profess Islam, but also for those who are interested in and study history. «The interpenetration of cultures and traditions, the peaceful coexistence of different peoples makes our country unique and its experience valuable. Such values must be preserved and multiplied», said D. Yessenova, Acting Chairman of the Board of the N. Nazarbayev Center.



In general, taking into account the ongoing global challenges and recent events in the world, Kazakhstan continues to support and promote the ideas of peace, security and sustainable progress, actively participate in interreligious and intercultural dialogue, emphasizing the importance of cooperation, mutual respect and consensus in resolving issues. These principles and values are especially important today. In this regard, this event is a symbol of interreligious harmony, cultural dialogue and mutual enrichment.



www.religions-congress.org

Н.НАЗАРБАЕВ ОРТАЛЫҒЫ КОНФЕССИЯРАЛЫҚ ДИАЛОГ БОЙЫНША XV ДОХА КОНФЕРЕНЦИЯСЫНА ҚАТЫСТЫ

Ағымдағы жылдың 7-8 мамырында Конфессияаралық және өркениетаралық диалогты дамыту жөніндегі Н. Назарбаев орталығының кеңесшісі Болат Сәрсенбаев конфессияаралық диалог бойынша «Өзгермелі әлем аясында отбасы құрылымы: діни аспект. Отбасылардың, сенімнің, құндылықтардың және білімнің интеграциясы» тақырыбы аясында XV Доха конференциясына қатысты. Аталған іс-шара Премьер-Министр - Сыртқы істер министрі шейх Мұхаммед бин Абдулрахман бин Джассим Аль Танидің қамқорлығымен өтті. Конференция



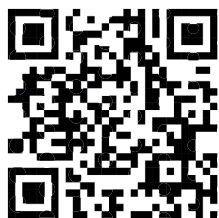
аясында отбасы институтын зерттеудің ғылыми әдістерін іздеу, сондай-ақ отбасы құрылымын нығайтуға бағытталған ұйымдар арасындағы серіктестікті дамыту мәселелері талқыланды.

Конференцияда Доха халықаралық конфессияаралық диалог орталығының (DICID) директорлар кеңесінің төрағасы, доктор Ибрахим бин Салех Аль-Наими оқыған қорытынды коммюникеде отбасылық жүйесін сақтауға діни ілімдер мен құндылықтарды отбасылық өмірге қатысты нұсқауларға айналдыру және ізгі құндылықтар мен этиканың маңыздылық деңгейін көтеру, олардың адам мінез-құлқын бағыттаудағы және отбасының максималды бірлігін қамтамасыз етудегі рөлі мен ықпалын атап өтілді.

Құжаттағы шешуші рөл білім беру саласына болашақ ұрпақты салауатты тәрбиелеудің басты факторы ретінде, сондай-ақ әлеуметтік жауапкершілікті нығайту, отбасы институтын сақтау үшін отбасылық құндылықтарды, сенім мен білім беруді интеграциялаудың

маңыздылығы туралы маңызды месседждерді тарату арқылы қоғам арасында хабардарлықты арттыру мақсатында бұқаралық ақпарат құралдарына бөлінген.

Сонымен бірге, конференция аясында Орталық төрағасының кеңесшісі мен Доха халықаралық конфессияаралық диалог орталығының төрағасы доктор Ибрагим бин Салех Аль-Наими, Бас, Әл-Азһар Ислам зерттеулер академиясы, Назир Мұхаммед әл-Назир Аяд, АҚШ-тың халықаралық дін бостандығы жөніндегі ерекше тапсырмалар жөніндегі елшісі Рашад Хусейн, Татарстан САМК төрағасы Камил Самигуллинмен және т.б. жаһандық конфессияаралық диалогты ілгерілету және әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезінің идеяларын іске асыруға жәрдемдесу мәселелері бойынша екіжақты кездесулері өтті.



THE N.NAZARBAYEV CENTER SIGNED A MEMORANDUM OF COOPERATION WITH THE NATIONAL COALITION SUPPORTING EURASIAN JEWRY



On May 15 this year, a memorandum of cooperation was signed in videoconference format between the N. Nazarbayev Center for the Development of Interfaith and Intercivilizational Dialogue and the National Coalition Supporting Eurasian Jewry (USA).

The purpose of signing the Memorandum is to implement mutual cooperation in the development of

interreligious dialogue, exchange information, experience, implement joint projects and events, organize meetings, forums and conferences of mutual interest aimed at promoting the «Concept of Development of the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions for 2023-2033».

During the online meeting, the parties noted that the conclusion of this Memorandum will give impetus to the joint implementation of the mission to bring cultures, religions and civilizations closer together at the international level. The importance and special role of the results of the VII Congress of the Leaders of World and Traditional Religions and the «Concept of Development of the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions for 2023-2033» in promoting the ideas of peace and harmony in the international arena were also emphasized.

For reference: The Coalition is one of the largest 4 American organizations working to ensure the rights and protection of the Jewish people. It unites about 50 national organizations and more than 300 local Jewish federations and communities.

Mark B. Levin, Executive Vice Chairman and Chief Executive Officer of the Coalition, participated in the VI and VII Congresses of the Leaders of World and Traditional Religions.



www.religions-congress.org

ЦЕНТР Н.НАЗАРБАЕВА ПРИНЯЛ УЧАСТИЕ В XV МЕЖДУНАРОДНОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ САММИТЕ: «РОССИЯ - ИСЛАМСКИЙ МИР: «KAZANFORUM - 2024»



16-17 мая т.г. Советник Центра Н.Назарбаева по развитию межконфессионального и межкультурного диалога Булат Сарсенбаев принял участие в XV международном экономическом форуме «KazanForum - 2024», который прошел в столице г.Казань Республики Татарстан.

Более 20 тысяч участников из 87 стран, включая 40 дипломатических миссий приняли участие на мероприятии. Форум объединил несколько тематических треков: международного сотрудничества, туризма, бизнеса, науки и технологии, исламские финансы и инвестиции, спорт, индустрия халяль и другие.

В том числе, на полях Форума Советник Центра провел ряд двусторонних встреч с Председателем ДУМ РФ, Председателем Совета муфтиев России, муфтием Равилем Гайнутдиновым, Председателем Централизованной религиозной организации ДУМ Татарстана, муфтием Камилем Хазрат Самигуллиным и

Генеральным директором Института стратегических исследований в Исламабаде, Послом Сохаил Махмудом и другими участниками по вопросам продвижения «Концепции развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 годы».



www.religions-congress.org

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНДА ҚАЗАҚСТАНДЫҚ КОНФЕССИЯАРАЛЫҚ ЖӘНЕ ӨРКЕНИЕТАРАЛЫҚ ДИАЛОГТЫ ДАМУ ЖӨНІНДЕГІ Н.НАЗАРБАЕВ ОРТАЛЫҒЫНЫҢ ӨКІЛДЕРІМЕН КЕЗДЕСУ ӨТТІ



Татарстан Республикасының Ғылым Академиясының Вице-президенті Айнұр Тимерханов қонақтарды мекеме қызметінің гуманитарлық және техникалық ғылымдар саласындағы перспективалық бағыттарымен таныстырды. Н.Назарбаев орталығының өкілдеріне Татарстан Республикасының Ғылым Академиясының қалыптасу және

даму тарихы, Татарстан ғалымдарының жетістіктері, Татарстан Республикасының Ғылым Академиясының Исламтану зерттеулер орталығының ғылыми зерттеулері туралы айтылды.

Н. Назарбаев Орталығының Діни ахуалды талдау және мониторинг департаментінің директоры Зәуре Малғараева және департаменттің бас сарапшысы Асқар Кенжеев дінтану сараптамасы, салыстырмалы дінтану зерттеулері және діни ахуалды мониторингтеу саласындағы тәжірибелерімен бөлісті.



www.religions-congress.org

MEETING WITH THE CORDOVA FOUNDATION FOR THE PARADIGM OF COEXISTENCE WAS HELD AT THE N. NAZARBAYEV CENTER

On May 21, Acting Chairman of the Management Board of the N. Nazarbayev Center for the Development of Interfaith and Intercivilization Dialogue D. Yessenova met with Representative of the Board of Trustees of the Paradigma Cordoba for Convivence Foundation J. Sánchez and Deputy Head of Mission of the Spanish Embassy in Kazakhstan B. Muñoz.

During the meeting, D. Yessenova familiarized with the activities of the Center, told about the main provisions of the «Concept for the Development of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions for 2023-2033», adopted by the participants of the XXI meeting of the Congress Secretariat, and also stressed the importance of implementing this document and promoting it at home and abroad.



During the meeting, D. Yessenova noted the importance of implementing the «Development Concept of the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions for 2023-2033», adopted by the participants of the XXI Secretariat, and also stressed the importance of implementing this document and promoting it in the state and abroad.



In turn, J. Sánchez noted the key role of Kazakhstan's initiatives to promote dialogue between world and traditional religions, and also indicated that mutual understanding and respect are a powerful force ensuring peaceful coexistence of all cultures and religions.

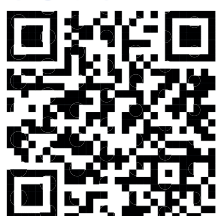
In general, the parties discussed a number of issues of further cooperation in the field of intercultural and interreligious dialogue.

At the end of the meeting, a tour of the Museum of Peace and Accord was organized.



For reference: Paradigma Cordova For Convivence Foundation, located in Torre de la Calaorra in Cordoba, is the successor to the Foundation founded in 1987 by the French thinker Roger Garodi. The Charter stipulates that its main goals are to recall the main role of Cordoba in the mutual enrichment of the cultures of the East (Chinese, Hindu, Arabic and Persian) and the West (Greco-Roman

and Judeo-Christian) between the VIII and XIII centuries, as well as to show positive examples of the coexistence of three Abrahamic religions: Jewish, Christian and Muslim, which united in al-Andalus. The Foundation aims to promote the exclusively cultural dimension of the city of Cordoba in accordance with the principles and foundations of ecumenism and dialogue, but outside the framework of religions, in a universal way.



ЦЕНТР Н.НАЗАРБАЕВА ОРГАНИЗОВАЛ МЕЖДУНАРОДНУЮ КОНФЕРЕНЦИЮ О РОЛИ РЕЛИГИОЗНЫХ ЛИДЕРОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ МИРА



22 мая 2024 года Центром Н.Назарбаева по развитию межконфессионального и межкультурного диалога организована международная онлайн-конференция на тему: «Роль религиозных лидеров в достижении устойчивого развития мира».

В мероприятии приняли участие Председатель Комитета по делам религий Министерства культуры и информации РК Е.Нукежанов, и.о. Председателя Правления Центра Н.Назарбаева Д.Есенова, Заведующий отделом Международных отношений и протокола ДУМК М.Бектазин, эксперт в Военно-политическом измерении СВМДА Д.Куанышев, Генеральный Директор Центра

изучения истории ислама, искусства и культуры при ОИС (IRCICA) Махмуд Эрол Кылыч, Генеральный секретарь Международного сообщества Бахаи Дэвид Рутштейн, ректор университета «Somaiya Vidyavihar» Самир Шантилал Сомайя и другие религиозные лидеры, представители государственных органов РК, международных организаций, научного и экспертного сообщества стран Индии, Турции, Египта, Пакистана, Великобритании, России, Израиля, Ватикана.

В ходе конференции участники обсудили ключевые аспекты расширения участия религиозных лидеров в укреплении межкультурного и межрелигиозного диалога, достижении их долгосрочной стабильности и предотвращении международного конфликта, а также обменялись мнениями по реализации «Концепции развития лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 годы», принятой на XXI заседании Секретариата Съезда.

«Роль религиозных лидеров и религиозной дипломатии важна для диалога с мировыми политическими лидерами, международными организациями и религиозными общинами. Прямое совместное обращение ведущих религиозных лидеров мира к международным агрессорам уже может снизить международную напряженность или повысить вероятность ее деэскалации, поскольку политический статус религиозных лидеров нейтральный», - отметил в своей приветственной речи Е.Нукежанов.

В свою очередь, М. Бектазинов подчеркнул, что «благодаря единству и дружбе Казахстан стал престижной страной в мире. Мир и согласие, гармония культур и религий в многонациональной стране признаны мировым стандартом. Казахстан считают мировым центром межконфессионального диалога».

В продолжение конференции с речью выступил проф. Махмуд Эрол Кылыч, отметив, что «Декларация, принятая на VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий в 2022 году, обеспечивает плодотворную консультативную основу в местах встречи религий. Документ подчеркивает роль религий и их лидеров в построении справедливого и мирного будущего для человечества».

В своем выступлении Дэвид Рутштейн, обратил внимание участников на то, что «столь далеко идущие изменения произойдут только благодаря обращению к нематериальному измерению реальности и привлечению огромных духовных ресурсов человечества. Религиозные лидеры могут помочь ускорить этот процесс своими словами и действиями».

«Для людей с большим сердцем весь мир - это семья. В случае изменения климата мы должны понимать, что у нас нет другого выбора, кроме как воспринимать мир как нашу семью. Мы даже не можем позволить себе быть узколобыми. Думать о себе - значит думать также и о мире. Мы должны черпать вдохновение из Священных Писаний, учиться у науки, смотреть правде в глаза и действовать», - отметил Самир Шантилал Сомайя.

Резюмируя выступления участников, модератором конференции Д. Есеновой была выражена признательность участникам конференции за всестороннюю и последовательную поддержку инициативы по проведению Съезда лидеров мировых и традиционных религий, а также подчеркнута роль религиозных лидеров в достижении устойчивого развития мира и дальнейшего расширения партнерства в продвижении межрелигиозного диалога, а также его Декларации и Концепции развития Съезда.

В целом, по итогам международной онлайн-конференции эксперты обозначили важность международных инициатив стран в развитии глобального диалога мировых и традиционных религий, а также достигли договорённости о дальнейшем плодотворном сотрудничестве по вопросам укрепления межрелигиозного диалога.



www.religions-congress.org

АСТАНАДА «ДІН САЛАСЫНДАҒЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ САУАТТЫЛЫҚ» ТАҚЫРЫБЫНДА ДӨҢГЕЛЕК ҮСТЕЛ ӨТТІ



2024 жылы 5 маусымда Конфессияаралық және өркениетаралық диалогты дамыту жөніндегі Н.Назарбаев орталығында Қазақстанның мемлекеттік органдары, діни бірлестіктері мен ғылыми-сараптамалық қоғамдастығы өкілдерінің қатысуымен «Дін саласындағы құқықтық сауаттылық» тақырыбында дөңгелек үстел өтті.

Іс-шараның негізгі мақсаты діни сенім бостандығын қамтамасыз ету үшін зайырлы қағидаттарды нығайтуға ықпал ететін дін саласындағы халықтың құқықтық сауаттылық деңгейін арттыру болып табылады. Дөңгелек үстел барысында сарапшылар халықты дін саласындағы

заңнаманың негізгі құқық бұзушылықтары, олардың себептері мен алдын ала туралы ақпараттандыру мәселелерін талқылады, сондай-ақ халықтың құқықтық сауаттылығын арттыру қажеттілігі туралы тезисті ілгерілетудің маңыздылығын атап өтті.

Сонымен қатар, дөңгелек үстел аясында кәмелетке толмағандардың ар-ождан мен діни сенім бостандығы құқықтарын сақтау мәселелері, оны іске асыру жолдары мен әдістері қозғалды.

Жалпы, іс-шара қорытындысы бойынша қатысушылар құқықтық сауаттылықты арттыру және дін саласындағы құқықтық тәртіп пен тұрақтылықты қамтамасыз ету шеңберінде мемлекет пен діни бірлестіктердің өзара іс-қимылын жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірледі.



www.religions-congress.org

ДІНДЕР ДИАЛОГЫ/ DIALOGUE OF RELIGIONS

INTERVIEW TO H.E. MR. MIGUEL ÁNGEL MORATINOS



Question 1: Your Excellency, please tell us about the key areas of the UN Alliance of Civilizations in the fields of intercultural and interciviliation dialogue.

Mr. Miguel Ángel Moratinos: UNAOC serves as a soft-power political tool of the United Nations Secretary-General for conflict prevention and conflict resolution. Launched in July 2005, UNAOC is a United Nations entity that aims to improve understanding and cooperation among nations and peoples across cultures and to reduce polarization at local and global levels. Its special status and mandate have been recognized by the United Nations General Assembly in its resolutions A/RES/64/14 of 10 November 2009 and A/RES/69/312 of 6 July 2015.

To fulfill our mandate, UNAOC carries out advocacy and programming activities that foster crosscultural understanding and promote interreligious and intercultural dialogue among diverse communities. In doing so, we partner and work closely with governments and municipalities, other United Nations entities and agencies, the private sector, academia, media, faith-based organizations, faith actors and civil society at large.

In 2019, I was tasked by the United Nations Secretary-General to coordinate the development of a United Nations Plan of Action to Safeguard Religious Sites and oversee its implementation. The Plan of Action is a framework for action to better prevent, prepare and respond to attacks against religious sites. To support the effort to safeguard religious sites and worshippers, UNAOC launched a global communications campaign with the hashtag “#forSafeWorship” inviting individuals around the world to share short multimedia stories highlighting their personal connections to religious sites. The ongoing campaign celebrates the universal significance of these sites as symbols of shared humanity, history and traditions. Under the Plan of Action, UNAOC also is

supporting an ongoing effort to map religious sites around the world with a focus first on several pilot countries in accordance with the principles of geographical balance, respect for freedom of religion and belief, and representation of diverse faiths. Sweden was the first pilot country to unveil an interactive map of its religious sites.

Together with the United Nations Office of Counter-Terrorism, the United Nations CounterTerrorism Committee Executive Directorate and the United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, UNAOC implemented a multi-year United Nations Global Programme on Countering Terrorist Threats against Vulnerable Targets. The Programme aimed to contribute to the development of cooperative approaches to strengthen the protection of vulnerable targets from terrorist attacks, including threats against religious sites and places of worship.

Further, UNAOC delivers a host of activities that bolster the capabilities of civil society organizations and individuals to promote intercultural and interfaith dialogue within their local communities and on a broader scale. Examples include the Intercultural Innovation Hub, through which UNAOC and the BMW Group, with the support of Accenture, empower innovative grassroots projects to promote intercultural dialogue with the aim of achieving a more peaceful and inclusive world. In cooperation with the North-South Centre of the Council of Europe and other partners, UNAOC helped develop a Tutored Online Training Course on Global Education and Intercultural/Interfaith Dialogue. Through our Youth Solidarity Fund, UNAOC provides capacity-building and financial support to youth-led organizations that demonstrate innovative and effective approaches to interreligious and intercultural dialogue in the service of fostering peaceful and inclusive societies. We have also mainstreamed intercultural dialogue into our Fellowship Programme and the Young Peacebuilders Programme. Finally, as the United Nations Under-Secretary-General who holds the post of High Representative for UNAOC, I regularly issue public statements condemning hate crimes, harassment against Jews, Muslims and Arabs and attacks against religious sites and worshippers around the world. I also leverage my policy and advocacy engagements to draw the attention of the international community to acts of religious intolerance and urge all stakeholders to stand in solidarity with those targeted by enforcing empathy and mutual respect through interfaith and intercultural dialogue.

Question 2: How do you see the importance of the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions, and such similar venues?

Mr. Miguel Ángel Moratinos: In his inauguration speech in November 2022, His Excellency Kassym-Jomart Tokayev, President of the Republic of Kazakhstan, aptly described one of the most important historical assets of the Kazakh people as “unity in diversity”. Indeed, given Kazakhstan’s rich spiritual heritage and history of peaceful coexistence and religious tolerance, the Congress of the Leaders of the World and Traditional Religions is an important initiative with the moral authority to unite diverse faith communities, advance the Kazakh vision of a peaceful, just and harmonious society across borders and appeal for open and inclusive dialogue among all civilizations. By initiating the establishment of the Congress, Kazakhstan demonstrated its genuine



commitment to advancing dialogue in the political and religious realms and to strengthening the process of spiritual rapprochement among the peoples of the world. Through the Congress, the international community recognizes that peace, justice and harmony can never be taken for granted. Rather, sustainable and lasting peace rooted in trust, mutual respect, human rights and dignity for all must be nurtured every day.

I would welcome the launch of similar initiatives across the globe because I believe in the power of faith and spiritual leaders to guide their faithful towards universal peace, security and stability by reaffirming our shared human values and our collective commitment to the spiritual and social development of humankind. For many, faith is inextricably linked to hope and resilience. I could point to numerous examples of faith actors, religious

leaders and spiritual leaders offering positive narratives in response to hatred and division that proliferate in their respective communities and also online by building trust, fostering dialogue, and calling for unity, solidarity and mutual understanding.

Question 3: In your opinion, what is the uniqueness of the Congress?

Mr. Miguel Ángel Moratinos: I commend the Government of the Republic of Kazakhstan for taking the lead in promoting dialogue among civilizations and religions, including through its establishment of the Congress of the Leaders of the World and Traditional Religions. It is no coincidence that an interfaith forum as important as Congress was born in Kazakhstan, which is home to 17 religions and more than 100 ethnic groups that have peacefully coexisted for centuries. Since 2003, the Congress has fostered dialogue between and among faiths and cultures in a quest for solutions to the most daunting challenges of our time. For instance, the interfaith platform has been critical to building bridges between Christianity, Islam and other religious communities at a time when terrorism and religious extremism threatened to deepen the rift between them. Thus, the mission, objectives and priorities of the Congress are of particular relevance to the mission, objectives and priorities of the United Nations Alliance of Civilizations. It is an honour for UNAOC to be invited regularly to the Congress and we cherish our partnership with the Nursultan Nazarbayev Center for Development of Interfaith and Intercivilization Dialogue.

Question 4: How important is interreligious and interfaith dialogue in the context of modern challenges? How do you think interreligious dialogue should be developed in the future?

Mr. Miguel Ángel Moratinos: Intercultural, interfaith and interreligious dialogue is critical not only to address the root causes of radicalization but also to provide a counter-narrative to racism, xenophobia, antisemitism, anti-Muslim hatred and other forms of religious intolerance that are feed off each other and foment extremism. Tragically, no region in the world is immune to the threat of extremism.

Most recently, drastic changes in the geopolitical landscape, a tendency towards unipolarity and deepening divisions across ethnic, cultural and religious faultlines have prompted a revival of a debate over the clash between the West and the rest of the world. Interreligious dialogue is one of the keys to reconciliation in conflict zones. There is an urgent need to create the conditions for peace, including rebuilding trust and an environment of mutual respect, in the Middle East, in particular, so that diverse communities can reconnect and engage in sincere and fruitful dialogue.

Unfortunately, interreligious and intercultural dialogue is a viable conflict prevention and diplomacy tool that has been often overlooked. However, as the work of UNAOC has demonstrated, it is critical in the fight against isolation, mistrust and confrontation. In fact, I am convinced that interreligious and intercultural dialogue will prove to be the 21st century's most powerful vector for conflict prevention and conflict resolution.

It is encouraging that social, cultural and religious matters have become more prominent in the agenda of the international community. The Fez Declaration, adopted by United Nations Member States during the 9th UNAOC Global Forum in Morocco in November 2022, reaffirmed that dialogue among civilizations can play an important role in the search for common ground among civilizations as well as the recognition of the inherent dignity and equal rights of all human beings. The Secretary-General's report entitled "Our Common Agenda" calls for a reinvigorated multilateralism that recognizes the importance of religious leaders and faith-based organizations in the vast array of actors who can and should engage in collective action.

The United Nations will convene a high-level Summit of the Future from 22 to 23 September 2024 in New York that will bring world leaders together to forge a new international consensus on how we can best safeguard the future and deliver a better world. At the moment, the United Nations General Assembly Member States are negotiating a historic document – a "Pact for the Future" – to be adopted by consensus before the Summit. I am delighted to note that the cultivation of a culture of peace; protection and promotion of culture; eradication of all forms of racism, xenophobia, Islamophobia, antisemitism and all forms of intolerance are being duly recognized in intergovernmental consultations on the "Pact for the Future". The acknowledgment of the importance of including these elements in international policy and advocacy frameworks gives me hope that dialogue, not war, will prevail and that humanity will achieve sustainable and enduring peace.

Question 5: What important points did you see in the content of the Development Concept of the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions?

Mr. Miguel Ángel Moratinos: I congratulate Kazakhstan for spearheading the 2023–2033 Development Concept of the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions document. It is a very elaborate road map that sets a strategic vector for the next decade of action. Since youth and education are among the core pillars of the work of UNAOC, I was pleased to discover in the Development Concept document many areas of convergence for UNAOC and the Congress in the coming years.

As the Kazakh poet, Magzhan Zhumabaev, once said: “I believe in youth.” Since I share that conviction, I was moved to see how much importance the Development Concept dedicated to young people, including convening a Forum of Young religious leaders with secular and spiritual youth. I also welcome the Congress plan to promote international youth dialogue to address concerns of modern generations. I also see promise in the Development Concept proposal to enhance cooperation among educational institutions, research centres, scientists and experts in the interest of supporting research on interreligious and inter-ethnic relations, interreligious dialogue and interaction and the role of religions in modern society. Implementing educational programmes and fostering competencies, knowledge and skills among youth who participate in interreligious and intercultural dialogue are essential to the ongoing effort to build mutual respect and understanding.

Lastly, I appreciate that the Development Concept recognizes the paramount role of UNAOC in reducing intercultural tensions and building bridges between communities through interfaith and intercultural dialogue and that the Congress is committed to strengthening its cooperation with UNAOC.



САРАПТАМАЛЫҚ ПІКІР/ EXPERT OPINION

ӘЛЕМДІК ҚАУЫМДАСТЫҚ ҮШІН МАҢЫЗДЫ ҚҰЖАТ

Өткен жылы 11 қазанда елімізде Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы – Съезд Хатшылығының Басшысы Мәулен Әшімбаевтың төрағалығымен Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері съезі хатшылығының XXI отырысы өткен болатын.



Өздеріңізге белгілі, 2022 жылдың 14-15 қыркүйек күндері елордамызда Әлемдік және дәстүрлі дін лидерлерінің кезекті VII съезі өтіп, Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлының бастамасымен Съезд Хатшылығының мүшелері «Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері Съезін дамытудың 2023-2033 жылдарға арналған тұжырымдамасын» әзірлеген еді. Бұл тұжырымдама әлемдік қауымдастық үшін аса маңызды құжат деп санаймыз.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы атап өткендей,

«бұл форумды өткізуге Қазақстанның бастамашылық етуі бекер емес. Себебі қазақ жері ғасырлар бойы Батыс пен Шығыстың арасындағы көпір болып келеді. Осында, яғни Ұлы дала төрінде небір алып көшпелі империялар өмір сүрген. Діни ұстамдылық – олардың бәріне ортақ сипат. Съездің өткізілуі – еліміз бен бүкіл әлемде диалог пен ынтымақтастықты нығайтуды көздейтін Қазақстан саясатының маңызды бағыты. Бұған дейінгі форумдарда қабылданған декларацияларда қандай идеялардың атын жамылғанына қарамастан радикализм, зорлық-зомбылық пен қақтығыстар әрдайым сынға алынды. Қазіргі күрделі жағдайда діни көшбасшылардың бір үстел басына отырып, кез келген қайшылықты еңсеретін ізгі амалдың үлгісін күллі әлемге көрсетуі аса маңызды».

Ортақ мақсат барша дәстүрлі дін өкілдерін тағы да Қазақ еліне топтастырды. Біз әлемнің дін көшбасшыларына «Біз – біргеміз, тілегіміз – ортақ» деген игі ниетпен Үндеу жолдап, бір мезетте дұға жасауға шақырдық. Үндеуге әлемнің бірқатар мұсылман елдері қолдау білдіріп, онлайн режимде дұға жасау рәсіміне қатысты. Бұл бастама дін қайраткерлерін бір мақсатқа жұмылдырды. Қазақ

халқында «Бір күн ұрыс болған үйден қырық күн береке кетеді» деген мақал бар. Ешқандай адам өз отбасында ұрыс-керіс, қантөгіс болғанын қаламайды. Ендеше, әрбір мемлекет ортақ Отанымыз болған жер ғаламшарының бір бөлшегі емес пе?!

Жер шары – бәріміздің ортақ мекеніміз. Ардақты Пайғамбарымыздың (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын): **«Кімде-кім Аллаға және ақырет күніне сенсе, көршісіне жақсылық жасасын, ренжітпесін»** деген өсиеті бар. Ислам ғұламасы Жәлеледдин Руми: **«Шоқ қай жерге түссе де мені күйдіреді»** деген болатын. Шынында, шоқ жер шарының қай тарапына түссе де, бәрімізге өз зиянын тигізбей қоймайды.

Жер бетіне бейбіт өмір орнату – күллі адамзаттың қажеттілігі. Бұл – ортақ келісім мен өзара түсінік аясында орындалатын іс. Кез-келген келіспеушілік жағдай келісіммен, даналыққа негізделген диалог негізінде шешілуі ләзім. Жер бетіндегі ұлттар мен ұлыстар бір мақсатқа ұйысқанда әлемде береке орнайды. Бұл ретте Ислам дінінің жауласқанды жарастыру, дауласқанды достастыру, таласқанды татуластыру бағытындағы рөлі өте жоғары.

Алла Тағала қасиетті Құранның «Маида» сүресінің 2-аятында: **«Ізгі істерге, тақуалыққа көмектесіңдер. Күнә жасауға, жаулыққа жәрдемші болмандар. Құдайдан қорқындар, оның қаһары, тегінде, тым қатал»** дейді. Мейірімділік пен кешірімділік – барша қауымға ортақ қасиет. Жер бетінде осындай адамгершілік құндылықтардың салтанат құруын қалаған адам ең әуелі ізгілікті өзінен бастауы ләзім. Ендеше, айналамызға мейірім көзімен қарасақ...

Жер бетіне бейбіт өмір сыйлау – адамзаттың өз қолында. Қазақ елінің бастамасымен өтіп келе жатқан Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының алқалы жиыны адамзатты бірлік пен ынтымаққа шақыратын берекелі алаң болып келе жатқаны – соның айғағы.

Алла Тағала жер бетін түрлі бүліктен, қантөгістен аман еткей. Еліміз аман, жеріміз тыныш, халқымыздың бірлігі бекем, тәуелсіздігіміз баянды болғай! Әмин!

**НАУРЫЗБАЙ ҚАЖЫ ТАҒАНҰЛЫ,
ҚМДБ ТӨРАҒАСЫ, БАС МҮФТИ**



DEVELOPMENT OF THE CONGRESS OF LEADERS OF WORLD AND TRADITIONAL RELIGIONS: AN INTEGRATIVE FUTURE VISION



When the issue at hand is as significant as the integration between world religions in terms of shared values and collective thinking, it is crucial to approach it from a perspective that transcends any partial considerations or subjective viewpoints. This large-scale human project, which for years has epitomized the genuine desire for collaborative work and is the fruit of profound discussions and cooperation among leaders of world religions and

beliefs, is not only relied upon to address the current critical needs and their impact on the reality of our world; it is also one of the projects of hope for a better future, built on the dignity of every human being regardless of their religion, color, or race, and the preservation of their societies from all tendencies towards conflict and hatred, and the causes of extinction that threaten this future and the lives of current and future generations.

The Congress of Leaders of World and Traditional Religions, with all its members representing the world's religions through their institutions and bodies concerned with religious and civilizational dialogue, is a qualitative expression of this project and a vital continuation of the spirit and the effectiveness of moral values for the good of humanity.

The meeting of the General Secretariat of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions, held on October 10, 2023, in the Republic of Kazakhstan, emphasized the activation of a precise and permanent mechanism that stimulates the use of spiritual diplomacy and enhances the joint efforts of religious leaders to deal with the most pressing challenges and issues facing humanity within the Congress's 2023-2033 plan. It also entails reviewing the programs and agenda for dialogue, in order to enhance their effectiveness and follow up on their outcomes and the recommendations adopted to continuously develop these programs.

If the Congress of Leaders of World and Traditional Religions, in its vision for the upcoming phase, has identified among its most important goals “the continued development of cooperation with multi-lateral platforms similar in objectives and purposes,” such as the Muslim Council of Elders and other specialized bodies, international organizations, and religious institutions, then the meeting held in Cairo, between Al-Azhar Al-Sharif, represented by the Islamic Research Academy, and the Nursultan Nazarbayev Center for the Development of Interfaith and Inter-Civilization

Dialogue, indeed embodied a big step forward in this institutional cooperation.

This is an area that the Muslim Council of Elders has actively focused on as part of its action plan for interfaith dialogue in the upcoming phase. This approach aims to build upon its achievements during the previous phase, most notably the signing of the Document on Human Fraternity by two global religious figures: His Eminence Ahmed Al-Tayeb, Grand Imam of Al-Azhar Al-Sharif, and His Holiness Pope Francis, Head of the Catholic Church, on February 4, 2019, in Abu Dhabi, the capital of the United Arab Emirates. This event was attended by leaders and religious figures representing various world religions.

This milestone prompted the United Nations General Assembly, with the consensus of its member states, to declare February 4 - the day the Document on Human Fraternity was signed - as the International Day of Human Fraternity, commemorated annually by countries worldwide. Additionally, the Zayed Award for Human Fraternity, launched in 2019, has become one of the most prestigious global awards in the fields of dialogue, coexistence, and human fraternity. This also includes the Abrahamic Family House and other leading initiatives and projects that practically apply the lofty human principles stipulated in this document, considered one of the most important texts in modern human history.

Since its establishment in 2014, the Muslim Council of Elders has solidified its presence at the Congress of Leaders of World and Traditional Religions in the Republic of Kazakhstan. This symbolic and historical presence was crowned by the attendance of the Council's Chairman, His Eminence Ahmed Al-Tayeb, Grand Imam of Al-Azhar Al-Sharif, at the most recent edition of the Congress in Astana on September 15, 2022, alongside his brother, His Holiness Pope Francis, Pontiff of the Catholic Church, as well as other leaders and religious figures from around the world.

The past phase of the Congress saw intensive work by the Muslim Council of Elders. Following that last meeting of the General Secretariat of the Congress, the Council inaugurated its Central Asian regional headquarters on October 11, 2023, in Astana, the capital of Kazakhstan. Its location, in the heart of the city with its many cultural landmarks, rich with connotations of peace, dialogue, and coexistence, was chosen consciously to symbolize the country's values of coexistence and religious and cultural diversity, serving as a model for advancing diversity in many countries.

Additionally, the Council organized the Global Faith Leaders Summit on Climate in Abu Dhabi in November 2023. This event issued a unique, historical declaration, the 'Call of Conscience: The Abu Dhabi Interfaith Statement for Climate', which serves as a global spiritual and ethical charter in the field of climate action, endorsed and signed by representatives of more than 40 religious symbols and faith leaders worldwide.

Following that summit, the Muslim Council of Elders organized the Faith Pavilion for the first time in the history of the UN Climate Change Conference of the Parties, at its latest summit, COP28, held in Dubai. This pavilion was indeed a unique experience for meetings and discussions on climate and sustainable development issues and their spiritual and ethical dimensions.

It hosted 70 dialogues, with the participation of over 300 symbols, leaders, and representatives of various religions and religious denominations worldwide, serving as a global platform for dialogue on climate issues and an opportunity to discuss ideas that enhance the level of interfaith relations through the engagement of faith leaders and institutions, and to develop the management of these relations. This reflects the Muslim Council of Elders' steadfast commitment to this vision, shared with the Congress of Leaders of World and Traditional Religions, and the effectiveness of its programs and initiatives in implementing and developing the mechanisms for implementing this vision.

One significant characteristic of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions was the representative composition of its participants, reflecting the importance of the institutions involved and their expected contributions to fulfilling the Congress's mission. This includes the importance of proposing and consulting on the planning and programming and suggesting effective means for the mission's implementation.

In activating this institutional feature, in an effort to develop the work of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions, the Muslim Council of Elders, within its future work vision for the upcoming phase, has announced its qualitative engagement in collective thinking and dialogue on the most pressing and urgent global issues. The world recognizes the absolute priority and need for cooperation to face these challenges. These issues, which the Muslim Council of Elders prioritizes in its work programs, include global peace through various levels of interfaith dialogue, both within the Muslim nation and with others, climate change issues, ethical and intellectual challenges, and food security in the face of the dangers of hunger, in addition to the risks of global pandemics.

The General Secretariat of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions and its leadership are fully aware of the requirements to succeed in this level of dialogue. They include activating a precise and permanent mechanism to follow up on these international issues, with the goal of reviewing the agenda of dialogue programs and enhancing their effectiveness. This also involves monitoring the outcomes and recommendations adopted to continuously develop these programs.

In this context, the readiness of the Muslim Council of Elders, as one of the significant bodies represented in the General Secretariat of the Congress, to contribute to this path is evident. This contribution comes through the Council's experience in coordinating with global religious partner institutions such as Al-Azhar Al-Sharif, the Vatican, the Anglican Church of Canterbury, the World Council of Churches, and other global religious representative institutions. It also contributes through organizing regional interfaith consultation conferences, as scheduled in the Congress's work program for the upcoming phase.

Furthermore, the Muslim Council of Elders is determined to move forward in implementing the Congress's vision in the field of interfaith dialogue. This will be manifested through exploring new horizons for cooperation among religions to confront shared global risks and challenges, in constant cooperation with institutions

that share this message, notably the Nursultan Nazarbayev Center for the Development of Interfaith and Inter-Civilization Dialogue.

Developing the work of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions involves continuing to work on developing an integrative vision for the future, contributed to by all the institutions represented, and benefiting from their advanced experiences in working on current global issues, truly representing the most significant motivation for hope in a better tomorrow and working together to achieve it.

**JUDGE MOHAMED ABDELSALAM,
SECRETARY-GENERAL
OF THE MUSLIM COUNCIL OF ELDERS**

CONFERENCE OF RELIGIOUS LEADERS OF KAZAKHSTAN IN THE ISLAMIC PERSPECTIVE



The Republic of Kazakhstan has been organizing for many years an international conference in which leaders of world and traditional religions meet at the table of dialogue, research and consultation in order to reach common visions and effective solutions to many humanitarian issues, and the conference is held periodically, and the number of times it has been held seven times, the last of which was in September 2022, where its activities started in the Kazakh capital, under the title «The role of leaders of world and traditional religions in the spiritual and social development of mankind in the post-covid-19 pandemic period», with the presence of 108 leaders and leaders of religions

from 60 countries of the world.

There is no doubt that the holding of such a conference represents an important step on the way to achieving the purpose of Allah Almighty from creation and making people peoples and tribes, which is to obtain acquaintance, peaceful coexistence and cooperation to achieve righteousness, piety, goodness and peace for all humanity.

The Holy Qur'an has told us about the unity of human origin, and the Almighty has said: «People, fear your Lord, who created you from one soul and created her husband and sent many men and women from them».

He explained to us that the purpose of creating people from a male and a female and making them peoples and tribes to get to know each other, and he said: «People, we created you from a male and a female and made you peoples and tribes to get to know each other, if I honor you with Allah, I will fear you».

Allah, may he be exalted, has made it clear that there is no compulsion in religion,

but rather the duty to explain and clarify, so that the person shows maturity and then leaves the choice to each person, that responsible choice: «there is no compulsion in religion, the person who disbelieves in the tyrant and believes in Allah, has grasped the reliable and indissoluble will, and Allah is all-hearing and all-knowing».

There is no doubt that Islam is the religion of Allah-the Almighty-for all humanity, his name is derived from peace, and his greeting made peace, and Allah told that he sent His Messenger the Prophet The Ring of mercy to all the worlds (and we sent you only mercy to the worlds).

The origin of the relationship between Muslims and others is peace, as evidenced by the texts of the Shari'a and historical facts.

As for the Muslims (those who did not fight you in religion and did not drive you out of your homes), dealing with them is with righteousness and Justice (Allah does not forbid you from those who did not fight you in religion and did not drive you out of your homes to justify them and pay installments to them, Allah loves installments). As for the non-Muslims (those who fought you in religion and drove you out of your homes and appeared to drive you out), Allah has deprived their loyalties and support, and he said: Allah forbids you from those who fought you in religion and drove you out of your homes and appeared to drive you out to take care of them and those who take care of them, those are the wrongdoers.

In the face of the aggression of these aggressors, war is a necessary means to achieve the purposes of preserving religion, soul, mind, supply and money, although War is something that souls hate, and Allah Almighty has told us about this, and he said: (it was written for you to fight, which is hating you, and may you hate something, which is good for you, and may you love something, which is evil for you, and Allah knows, but you do not know).

Indeed, the Holy Prophet (peace and blessings of Allah be upon him) forbade wishing to meet the enemy, and he said: «People, do not wish to meet the enemy, and ask Allah for well-being, and if you meet them, be patient and know that Paradise is under the shadow of Swords».

The fighting that Islam has prescribed and ordered Muslims to do is with those who fight them, but the beginning of others with aggression is something that Allah, may he be exalted, has not resolved: «And fight for the sake of Allah those who fight you, and do not attack, for Allah does not like aggressors and kill them where you cultured them and drove them out from where they drove you out, and strife is more severe than killing, and do not fight them at the Grand Mosque until they fight you in it, if they fight you, kill them as well as the punishment of the disbelievers if they finish, Allah is forgiving and fight them so that there will be no strife and religion will be for Allah, and if they end, there will be no aggression except against the wrongdoers.

The Quranic verses show that turning back from war and replacing fighting with peace is possible, and even ordered, provided that the sincere desire of these aggressors appears: «And if they transgress for peace, transgress for it and trust in Allah, he is the All-hearing, all-knowing».

From the above, it appears that the Shari'a texts indicate that Islam is a religion of peace and calling to Almighty Allah with wisdom and good preaching.

The facts of history have shown that the Prophet (peace and blessings of Allah be upon him) lived 13 years of his call in Mecca in which he did not fight anyone, with the existence of the reasons for this fighting from the blatant attack of the infidels of Mecca on the messenger of Allah and his companions.

When the Prophet (peace and blessings of Allah be upon him) emigrated, he wrote the city document among the elements of the emerging state, in which he recognized the principle of peaceful coexistence with the Jews, and this is an expression of good intentions, but it was the Jews who violated this charter in collusion with the aggressors from the kuffar Quraysh against the Muslims, so the messenger fought them and evacuated them from the city.

A clear and major indication of Islam's desire for peace is the Hudaibiyyah peace between Muslims and the Quraysh, which was a clear breakthrough.

Islam establishes dialogue between people of religions, and directs Muslims to be the one who is the best (and do not argue with the people of the book except the one who wronged them and say believe in what has been revealed to us and revealed to you, and our God and your God are one).

From the above, it is clear that Islam has established peace, but we must emphasize that the peace that Islam means is a just peace and not the surrender of weakness and weakness, and Islam draws the attention of people of opinion and thought in all religions to peaceful coexistence and attention to dialogue to solve common issues.

The Republic of Kazakhstan excelled when it took upon itself, out of its great responsibility to consolidate the principle of peaceful coexistence between people of different religions, to organize this international conference where leaders of world and traditional religions gather at the table of dialogue, research and consultation in order to reach common visions and effective solutions to many humanitarian issues.

One of the important results and achievements of this conference was that those gathered at it (at its second session held in 2006) approved the principles of interreligious dialogue document, which affirms that dialogue is based on honesty, tolerance, humility and mutual respect between the parties to the dialogue who are committed to listening, reflecting and focusing, so that the dialogue is not just a worthless debate, and that the dialogue is characterized by equality of parties to the dialogue and opportunities, enabling everyone to freely express opinions, theories and ideas, with the commitment of all to respect the cultural and linguistic diversity of human societies, and that the dialogue does not aim to divert the interlocutor from his belief, or it does not aim to erase the differences with him, but rather to Dialogue should be a means of peaceful coexistence and fruitful cooperation between peoples, encourage better education, stimulate the media to understand the importance of dialogue to reduce the risks of religious extremism, be constructive and active, open up new horizons for dialogues in the political, social and cultural fields for the benefit of societies, and inspire a spirit of tolerance that confirms coexistence among all people living in respect for Man To

protect creatures and nature, and to emphasize that religion does constructive and vital work in society, that it spreads good among all, that it respects the state's mission in society, and that dialogue is a basic requirement for future generations; to establish better relations between people whose faiths, cultures, languages and ethnicities differ.

The Grand Imam Sheikh of Al-Azhar was one of the most important participants in the sessions of this conference, and he renewed his call at the last conference to the primacy of peacemaking between scholars of religions and their symbols of human fraternity; he warned that he does not mean at all to call for the integration of religions into one religion, as such an appeal is not said by a sane person and is not accepted by a believer regardless of his religion; rather, this idea of integration is a destructive idea for religions, uprooting them from the roots, and is at its best an unimaginable absurd fantasy, as well as verification. And how God has not decreed that he should make for each of us a law and a platform! Therefore, it is intended to call for serious work in order to promote common interfaith values, first of all: the value of civilized acquaintance, mutual respect and coexistence between people.

**DR. YOUSSEF MOHAMMED YOUSSEF AL-HINDAWI,
DEAN OF THE FACULTY OF ISLAMIC STUDIES AND
RELIGIOUS SCIENCES AT NUR MUBARAK UNIVERSITY**

PROVISIONS OUTLINES IN THE DEVELOPMENT CONCEPT OF THE CONGRESS



The Development Concept for 2023-2033 of the Congress of Leaders of World and Traditional Religions holds significance for promoting global peace, interfaith harmony, and sustainable development. As a high-level interfaith forum, the Congress amplifies the voices of religious leaders on the global stage, advocating for peace, justice, and human rights in international fora, such as the United Nations and regional organizations.

In my opinion, the following activities can help implement the provisions outlined in the Development Concept of the Congress:

- 1. Education and Learning:**
 - Incorporate comparative

religious studies into curricula at various levels, emphasizing the beliefs, practices, and cultural significance of different religions.

- Organize workshops, seminars, and interfaith dialogues to provide opportunities for people to learn about and discuss different religious traditions in a respectful and inclusive environment.
- Encourage lifelong learning through community-based adult education programs, online courses, and cultural exchange initiatives focused on religious diversity and pluralism.

2. Experiential Learning:

- Facilitate interfaith visits to religious sites, such as temples, mosques, churches, synagogues, and gurudvaras, allowing participants to experience firsthand the rituals, ceremonies, and spiritual practices of different faith communities.
- Organize interfaith service projects and volunteer opportunities that bring together individuals from diverse religious backgrounds to address common social challenges, fostering empathy, cooperation, and solidarity.

3. Promotion of Dialogue and Understanding:

- Create safe spaces for open and respectful dialogue on religious diversity, where people can share their beliefs, experiences, and perspectives without fear of judgment or discrimination.
- Train religious leaders, educators, and community facilitators in interfaith communication skills, conflict resolution techniques, and cultural sensitivity to effectively navigate conversations about religious differences.
- Foster interfaith partnerships and collaborations between religious institutions, community organizations, and civil society groups to promote joint initiatives for social justice, humanitarian aid, and community development.

4. Media and Communication:

- Encourage responsible and ethical media coverage of religious issues, highlighting positive examples of interfaith cooperation, religious tolerance, and cultural diversity.
- Promote interfaith storytelling through books, films, documentaries, and digital media platforms that showcase personal narratives and shared values across religious boundaries.
- Utilize social media and online forums to facilitate interfaith dialogue, networking, and resource sharing among individuals and organizations committed to promoting religious understanding and harmony.

5. Celebration of Religious Festivals and Holidays:

- Organize interfaith festivals, cultural celebrations, and religious observances that showcase the diversity of religious traditions and promote cross-cultural understanding and appreciation.
- Encourage participation in multicultural events and religious holidays by inviting people from different faith backgrounds to share their customs,

rituals, and culinary traditions, fostering a sense of belonging and shared humanity.

6. **Legislation and Policy:**

- Advocate for legislation and policies that protect religious freedom, prohibit discrimination based on religion or belief, and promote the rights of religious minorities to practice their faith without fear of persecution or harassment.
- Support government initiatives and interfaith councils aimed at promoting religious pluralism, fostering social cohesion, and addressing religious-based prejudice and intolerance through dialogue, education, and community engagement.

By implementing these strategies and fostering a culture of respect, empathy, and dialogue, individuals and communities can cultivate greater awareness and appreciation of others' religions, contributing to a more inclusive and harmonious society.

**RUDRAKSHA SAKRIKAR,
ADJUNCT ASSOCIATE PROFESSOR
SOMAIYA VIDYAVIHAR UNIVERSITY**

CONGRESS OF LEADERS OF WORLD AND TRADITIONAL RELIGIONS SETS EXAMPLE OF PEACEFUL COEXISTENCE



The main purpose of religions has always been to improve human character, not to force or coerce people to change their beliefs.

In fact, the so-called “Golden Rule” is important, which has been mentioned since Chinese antiquity along with Confucius (Kung Fu Tzu). It says: “Do not do to others what you do not wish for yourself.” This rule remains valid for the modern world, since this law is universal. In today’s divided world,

where wars are taking place across several continents, religion has a role to play in ensuring that the essence of the Golden Rule – compassion - prevails. In religions originating from the prophet Abraham, this Rule is clearly expressed:

In Christianity, for example, the Gospel of Matthew (7:12) attributes the following phrase to Jesus of Nazareth (A.S.) (Isa bin Maryam): “So in all things do to others as you want them to do to you; for this is the Law and the Prophets.”

In Judaism, it is stated: “What is hateful to yourself, do not do to your neighbor. This is the essence of the Torah. The rest is just commentary.”

In Islam, it is taught: “No one is a true believer unless he wishes his brother what he wants for himself.”

The same statement is found with slight variations in Eastern religions and beliefs such as Buddhism, Hinduism, Jainism, Sikhism, among others.

Using religion as a justification for the aggression of states or nations against each other is a crime against humanity. Of course, we do not ignore political differences, commercial and strategic interests. But when will we start thinking in a truly humanistic way? Using religions as an excuse or aggression contradicts the very essence of each faith. Nations must stop behaving like “disgusting children,” we see how states and nations of the same religion are involved in serious and dangerous conflicts, whether in Europe, Asia, or Africa, despite the fact that encroachment on human life is a very grave (religious) crime.

In an effort to justify aggression, there is usually a demonization of the “enemy,” facilitated by the notorious use of “fake news,” which is nothing more than a modernized form of lying. But lies are completely condemned by religions and, even worse, used to justify mass killings. Consider what the religions of the Middle East say about this:

(Talmudic Treatise), Sota (42a): Liars are counted among those who will not enjoy the Divine Presence in the World of the Future. This is based on Psalm 100:7: “He who spreads lies will not remain before My eyes.”

(Exodus 23): 1. “Do not spread false rumors; do not give your hand to the wicked to give false testimony. 2. Don’t follow the bad example of the crowd. Do not give evidence in court, taking the side of the majority in such a way as to pervert justice.”

(Quran 2.42): “And do not hide the truth with lies, and do not hide it when you know it.”

The great poet Yunus Emre said this about the true word in the poem:

“The word stops the war,

And the word heals wounds,

And there is a word that transforms poison into oil and honey.”

The words of Ahmed Yassawi, the great Kazakh Sufi teacher, speak eloquently about empathy: “Wherever you see a man with a broken heart, heal his wounds. If the oppressed are stuck in their path, be their comrade. Be near your temple on Judgment Day. Avoid arrogant and selfish people.”

The mission of world religions is the urgent need to proclaim and realize peace among people, regardless of their faith. The role of religion, as an ethical moral force, is to call the Ummah - the global human community - to compassion for each other: urgently!

Please tell us about the development of interreligious relations in Latin American countries, particularly in Brazil.

In South America, as well as in the Middle East and Asia, colonization by European powers such as France, Germany, England, and Portugal led to the dominance of their respective religions. Typically, these religions were often imposed and presented by the colonialists as superior to the religions and beliefs of the indigenous peoples. In Brazil,

due to Portuguese colonization, the Roman Catholic religion became predominant, which prevailed in Europe during the Great Navigation. Later, the Protestant aspects of Christianity were introduced, which arose with the reform of Martin Luther. African religions came to Brazil through an enslaved population and in some cases merged with the spiritualistic doctrines of Allan Kardek, giving rise to Umbanda, a religion that can be said to be mixed between Christian precepts, spiritualism, and religions of African origin. It was among the African slaves, specifically the Male ethnic group, that Islam first appeared in Brazil. This group's quest for freedom led to an attempted uprising in Bahia, which ultimately failed, resulting in arrests and exile.

Islam became more widely present in Brazil only with the arrival of Syrian and Lebanese immigrants much later.

With Japanese immigration to Brazil, we gained access to new currents of religious philosophy, including Buddhism and some ecumenical sects, such as the Mahikari, Seicho No Ie, etc. The European colonization of Asia led to several attempts to understand Asian thought, even if it was an attempt to impose Christianity. In any case, this has generated a huge number of religious texts translated into modern languages, such as English, French, German, Spanish, etc. Gradually, these texts were presented or translated into Portuguese. Since Brazil is a very large country geographically, and we accept many immigrants, more from Europe and Africa than from the East, due to the geographical location, these elements prevail. But today, after the "Hippie" and "New Age" movements that originated in California, almost all global religions are practiced in Brazil.

Since Brazilians are generally very friendly and curious about foreigners, it is not difficult to detect attempts at religious syncretism in our country. Thus, the Federal Government encourages respect for various religious beliefs by adopting special laws against religious discrimination or attacks on religious symbols or temples. Movements such as the Baha'i Faith, the Theosophical Society, and interfaith or ecumenical movements (Catholics and/or Protestants) are common in Brazil. Since Brazilians are mystics by nature, often a person professes more than one religion for reasons of convenience. When asked what their religion is, they usually respond: "Catholicism!" Throughout the year, numerous meetings take place with representatives of various religious and philosophical communities, whether at universities or in premises belonging to one of these groups. In addition, online meetings are held to facilitate debates between religious denominations. The overall goal is to combat religious discrimination.

What are your ideas, vision, recommendations, and position on strengthening interreligious cooperation?

The relationship of the Roman Mediterranean world, Islamic conquests, and the bridging of East and West through great voyages contributed to the creation of vast European empires and colonies. This historical diversification and acceleration of human contact across different cultures, religions, and ways of thinking - facilitated by contemporary globalization - have produced some peculiarities. This led to

the need for discussions to better understand each other. Lack of knowledge leads to misunderstanding, distrust, and fear, which is one step away from violence. It is necessary to empathize with others and their outlook on life, and perceive them as people in themselves, with the same needs. This approach encourages cooperation rather than argument. This is what fascinated thinkers like Al Biruni (973-1050), who is considered the father of comparative religious studies.

The importance of initiatives such as the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions, which takes place in Kazakhstan every two years, is growing, because mutual understanding is a necessity, not a luxury.

It is interesting that a country with a Muslim majority has taken up this brilliant initiative, since perhaps the first mini-congress of this type was organized by the Muslim King of India Akbar, who lived between 1542-1605. Emperor Akbar organized intense debates in his palaces with various religious leaders, including Portuguese Christians, Shiite Muslims, Sunnis, Hindus, Buddhists, among others. At a later time, in 1893, there was a Parliament of Religions in Chicago, which was dominated by a clear Christian presence, as it was organized in this country. However, this was the first time that Buddhist, Hindu, and Muslim monks came together to communicate their ideas in the West. Of course, this was not on the same scale as what Kazakhstan holds today, nor with the significance that, fortunately, this event has now acquired. My suggestion is that the minutes of the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions should be available to everyone. Either the debate should be recorded, translated and published, or each edition of the event should be documented, if it hasn't been done already. When religious leaders, whose followers insist on fighting, see their leaders engaging in meaningful dialogue, this simple action can help change the mindset. And a person, as we know, usually acts as he thinks.

In any case, I believe that the prominence of this event in South America can be greatly improved. It is quite possible that this event is much more well-known in Central Asia, including due to geographical reasons. Eventually, the event should extend beyond the academic circles of religious scholars and reach the general public, which is vital.

**OSVALDO CONDE,
RENOWNED BRAZILIAN WRITER
AND A MEMBER OF THE THEOSOPHICAL SOCIETY
AND THE HAQQANI NAQSHBANDI ORDER IN BRAZIL**



СЪЕЗД ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ И ЕГО АКТУАЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНОГО КРИЗИСА



Первая четверть XXI века ознаменована рядом тектонических изменений в жизни мирового сообщества. После кровопролитной Второй мировой войны, жертвами которой стали десятки миллионов человек на евразийском пространстве, в течение полувека формировался определенный мировой порядок, ряд регионов мира совершили резкий экономический и технологический скачок. Пока страны коммунистического лагеря стремились построить

общедоступный земной рай без участия Бога на принципах социализма, в капиталистическом блоке развивалась идея подчинения человеческому индивиду всех земных благ, принципов и законов, в том числе религиозных норм, причем в ущерб другим индивидам.

Как показали события последних трех десятилетий, обе идеи оказались несостоятельными и привели к деградации глобальной безопасности, международных прав и свобод, в том числе прав человека. Блок более развитых государств не стеснялся открыто декларировать свое превосходство над развивающимися странами, которые рассматриваются как поставщики дешевых человеческих и природных ресурсов. Такое продолжение колониальной политики и соперничество между ведущими мировыми державами привело к целому ряду войн и конфликтов, росту безработицы и терроризма, разжиганию межнациональных и конфессиональных конфликтов. Нельзя не согласиться с п. 2 Концепции развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий, который свидетельствует о серьезном общемировом кризисе, несостоятельности вышеупомянутых систем ценностей, пытающихся строить мир без Бога: «В основе многих негативных тенденций современного мира лежат глубинные ценностные сдвиги, процесс девальвации нравственных и духовных ценностей»¹.

Мировая история, в том числе история библейская, знают немало примеров краха огромных и мощных империй, которые, несмотря на религиозный плюрализм и политику многовекторности, бесславно пали, будучи завоеванными некогда дикими и малоразвитыми племенами. В основе этих событий неизменно

¹ «РЕЛИГИОЗНЫЕ ЛИДЕРЫ ЗА СПРАВЕДЛИВЫЙ И БЕЗОПАСНЫЙ МИР» Концепция развития Съезда лидеров мировых и традиционных религий на 2023-2033 гг. Астана, 2023 г. С. 8.

лежала нравственная деградация, духовный кризис, который выражался в том числе в попытках национализировать религию, сделать ее рабочим инструментом поддержания общественной стабильности на основе национального чувства. К сожалению, и сегодня ряд политических сил прибегают к грязным приемам создания «национальных» Церквей или иных религиозных общин в стремлении нейтрализовать консолидирующую роль религии. Зафиксированные правозащитниками гонения^{2 3 4} на православных верующих и попытки создания раскольничьих религиозных структур на Украине в последние 10 лет наглядно это подтверждают.

В сложившейся ситуации только возвращение к высоким духовным идеалам может уберечь человечество от тотальной деградации и самоуничтожения. И поэтому трудно переоценить актуальность сегодня работы Съезда лидеров мировых и традиционных религий в Казахстане. В данном контексте следует вспомнить выступление Святейшего Патриарха Московского и всея Руси Кирилла на V Съезде лидеров мировых и традиционных религий в Астане: «Казахстан и его гостеприимная столица уже в четвертый раз становятся глобальной площадкой обсуждения проблем общемирового характера на основе диалога религиозных традиций. Нельзя не порадоваться тому, что при участии государственных структур лидеры мировых и традиционных религий имеют здесь прекрасную возможность собраться вместе и поразмыслить о том, как ответить на вызовы, единые не только для наших религиозных общин, но и для большинства народов мира»⁵.

Разработанная Секретариатом Съезда Концепция его развития на ближайшее десятилетие заслуживает высокой оценки, поскольку справедливо и достаточно точно выражает общее мнение религиозных лидеров о современных вызовах и угрозах человечеству, причинах всеобщего кризиса, путей их преодоления. Авторы документа проделали масштабную и кропотливую работу по сбору и систематизации наследия прошедших Съездов лидеров мировых и традиционных религий. Представляется особенно важным то, что в Концепции должное внимание уделено сегодняшней работе с молодежью, которой завтра предстоит строить мир и выстраивать отношения. Поддержки заслуживает инициатива проводить в рамках Съезда форумы молодых лидеров, воспитывать среди молодежи культуру построения гармоничных межрелигиозных и межнациональных отношений, привлекать волонтеров к межрелигиозному диалогу, активно работать в

2 Uzzel, Lawrence. Ukraine's Religious Persecution. <https://canopyforum.org/2024/02/16/ukraines-religious-persecution/>

3 Melnikov S.A. Chronicle of the black decade. Religious persecutions in Ukraine 2014-2023/ Melnikov S.A., Lebedev P.V., Begdash V.A. — Moscow, Yurist, 2023. — 304 p.

4 Freedom of Religion Must Prevail in Ukraine, Even as War Drags On, Senior UN Human Rights Official Tells Security Council. <https://press.un.org/en/2023/sc15500.doc.htm>

5 Выступление Святейшего Патриарха Кирилла на IV Съезде лидеров мировых и традиционных религий. <http://www.patriarchia.ru/db/text/2255100.html>

информационном поле и передавать опыт новым поколениям.

В завершение хотелось бы выразить надежду на то, что замыслы руководства и рабочих органов Съезда лидеров мировых и традиционных религий будут успешно реализованы согласно представленной Концепции, поставленные задачи будут выполнены, а деятельность Съезда при содействии мировых религиозных лидеров внесет свой вклад в противостояние человечества диктатуре греха и порока, сохранение высоких духовных и нравственных идеалов в жизни индивида и общества.

**СВЯЩЕННИК ИЛИЯ КАШИЦЫН,
СЕКРЕТАРЬ ПО МЕЖРЕЛИГИОЗНЫМ ОТНОШЕНИЯМ
ОТДЕЛА ВНЕШНИХ ЦЕРКОВНЫХ СВЯЗЕЙ
МОСКОВСКОГО ПАТРИАРХАТА,
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ СЕКРЕТАРЬ
МЕЖРЕЛИГИОЗНОГО СОВЕТА РОССИИ**

МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕРГЕ МӘН БЕРДІ



Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің Съезіне жиырма жылдан астам уақыт өтті. Осынша уақытта Қазақстан өзінің бірлікке бастар саясатын әлемге мойындатып үлгерді. Съезде әлемнің бірнеше елінен келген беделді тұлғалары бейбітшілік пен тұрақтылық төңірегінде ойларын ортаға салып осылайша, Астана диалог орталығына айналып, әлемге бейбіт елдің үлгісін көрсетті.

2022 жылдың күзінде Съездің VII шақырылымы өтті. Дәл сол сәтте Қазақстан әлемнің назарында болды. Себебі, бұл кезекті жиынға 50-ден астам елден 100-ден аса делегация

қатысты. Олардың ішінде, форумға Рим Папасы Франциск, Әл-Азхардың Жоғарғы имамы Ахмед Мохаммед Ахмед ат-Тайеб, Иерусалим Патриархы III Теофил, Ашкеназдың бас раввині Давид Лау, Израильдің Бас сефард раввині Ицхак Иосифтің және басқа да діни жетекшілер, сондай-ақ бірқатар халықаралық ұйымның өкілдері қатысты. Ислам, христиан, буддизм, иудаизм, индуизм, даосизм, зороастризм, синтоизм секілді бірнеше дін өкілдерін бір дөңгелек үстел үстіне жинаған шара, әлбетте әлем тарихында қалары сөзсіз. Үстел басына

жиналған дін өкілдеріне ортақ бір ғана мақсат бар. Ол – барлық адамзатқа ортақ адамгершілік қағидатын насихаттау, тату болу.

Съезд аясында «Діндердің қазіргі әлемдегі рухани және моральдық құндылықтарды нығайтудағы діндердің рөлі», «Білім мен діни ағартудың діндер мен мәдениеттердің сыйластықта қатар өмір сүру және бейбітшілік пен келісімді нығайтудағы рөлі», «Діни лидерлер мен мемлекет қайраткерлерінің жаһандық дінаралық диалог пен бейбітшілікті ілгерілетуге, экстремизмге, радикализмге және терроризмге қарсы іс-қимылға қосқан үлесі», «Әйелдің қазіргі қоғамның әл-ауқаты мен тұрақты дамуына қосқан үлесі және әйелдердің әлеуметтік мәртебесін қолдаудағы діни қоғамдастықтардың рөлі» атты өзекті тақырыптар бойынша жұмыстар атқарылды.

«Әйелдердің қазіргі қоғамның әл-ауқаты мен тұрақты дамуына қосқан үлесі және әйелдердің әлеуметтік мәртебесін қолдаудағы діни қауымдастықтардың рөлі» тақырыбындағы төртінші секция қоғамның назарын аудартқан отырыс болды.

Дәстүрлі дала мәдениетінде қазақ әйелдері өздерінің отбасылық қана емес, қоғам мүшесі ретіндегі әлеуетін өнер-білім саласында, сондай-ақ, қоғам қайраткерлері ретінде көрсетіп, өзін-өзі дамытуға мүмкіндігі болды. Қазақы ортада жеке бастан гөрі отбасылық мүдденің жоғары тұруы әйелдердің қоғамдық-әлеуметтік белсенділігіне кедергі болған жоқ: өнер саласында атағы жалпақ жұртқа жайылған белгілі әншілер, ақындар, майталман күйшілер болды. Қалай десекте қазақ халқы әйел затын, қыз баласын аса құрметтегенін жоққа шығаруға болмайды.

Тәуелсіздік жылдарында Қазақстан гендерлік саясатты жүзеге асыру жолында белгілі бір жетістіктерге жетті. Бірінші кезекте бұл әйелдердің мүмкіндіктерін дамытуда, ер азаматтар мен әйел азаматтарының еңбек жағдайларының теңдесуі.

Гендерлік теңдік идеясы «Әйелдердің дамуы» атты БҰҰ бағдарламасында белгіленген, оның негізгі ережелері, әйел – бұл әлемдік қоғамның экономикалық дауына өзінің шешуші жарнасын жасауға қабілетті, адамзаттың қолданылмаған ресурсы ретінде қаралады. Ал біздің еліміздегі гендірлік теңдік саясатының міндеттері билік құрылымына әйелдер мен ерлердің тең қатысуы, экономикалық тәуелсіздік үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету, отбасындағы тең құқықтар мен міндеттер үшін талаптар құру, жыныс белгілері бойынша күштеу бостандығы, біздің қоғамымыздың дамуында әйелдердің рөлін бұдан әрі дамыту үшін жаңа мүмкіндіктер ашатын шешімдер қабылдау болып табылады.

Дін лидерлерінің секциялық отырыста бұл тақырыпқа аса мән беріп, әйелдердің қазіргі қоғамның әл-ауқаты мен тұрақты дамуына қосқан үлесі және әлеуметтік мәртебесін қолдаудағы діни қауымдастықтардың рөлін айқындағаны қуантарлық жайт.

Аталмышқозғалған тақырыптар аясында айтылған ұсыныстар мен бастамалар әлемді алаңдатып отырған мәселелердің шешімін табуға көмектеседі және әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының бейбітшілікті сақтау

жайлы тұжырымдары орынды деп санаймын. Осындай маңызы жоғары іс-шараны өткізу еліміз үшін үлкен жауапкершілік және мәртебе. Еліміз дінаралық татулықтың қазақстандық үлгісін халықаралық сахнада мойындатты.

**ТАЛҒАТ НЫҒМЕТОВ,
БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ
ДІН ІСТЕРІ БАСҚАРМАСЫНЫҢ БАСШЫСЫ**

СЪЕЗДЫ ЛИДЕРОВ МИРОВЫХ И ТРАДИЦИОННЫХ РЕЛИГИЙ КАК ОСНОВА МЕЖКОНФЕССИОНАЛЬНОГО И МЕЖРЕЛИГИОЗНОГО ДИАЛОГА

Проведение Съезда является важной частью политики Казахстана, нацеленной на укрепление диалога и сотрудничества как в нашей стране, так и во всем мире. Декларации, принятые на всех предыдущих форумах, неизменно осуждали радикализм, насилие и конфликты, какими бы идеями они ни прикрывались. В современных сложных реалиях крайне важно, что религиозные лидеры, сидя за одним столом, демонстрируют всему миру пример доброй воли, преодолевающей любые разногласия. В этом, на мой взгляд, состоит главная миссия и особенность нашего Съезда. (Из выступления Президента Республики Казахстан Касым-Жомарта Токаева на открытии VII Съезда лидеров мировых и традиционных религий 14 сентября 2022 года)



Форумы религиозных лидеров проходят в Астане с 2003 года. В этом году исполняется 21 год со дня проведения I Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Но сразу после обретения независимости, когда Казахстан только начинал активно проводить многовекторную внешнюю политику, еще не было ясно, есть ли будущее у международных инициатив молодого государства. Достаточно вспомнить, что в первые годы суверенного развития международные эксперты называли полиэтничность и поликонфессиональность Казахстана,

«пороховой бочкой», которая несла в себе риск внутренних конфликтов.

Тем не менее, казахстанцам удалось обратить эту «слабость» в силу, сделать многонациональность и многоконфессиональность стратегическим ресурсом

развития страны, богатством и преимуществом государства. Казахстан, побуждая мировое сообщество к добрым начинаниям, завоевал в сердцах людей в разных уголках мира уважение и благосклонность. Вклад в развитие межрелигиозного диалога возвысил авторитет нашей страны в сообществе наций. В глобальных структурах Казахстан стал узнаваем своими созидательными инициативами и как страна с динамично развивающейся экономикой и обществом, сплоченным на основе взаимопонимания и взаимного уважения.

За период проведения Съездов состоялось семь встреч.

I Съезд состоялся 23-24 сентября 2003 года в Астане. Цель I Съезда заключалась в определении основных направлений в вопросах мировых и традиционных форм религий, а также создании специального института, который осуществлял бы диалог религий и принимал согласованные решения. Идею Съезда поддержали такие авторитетные политики мира как К. Аннан, Дж. Буш, М. Тэтчер, Цзянь Цземинь, Н. Мандела, Ж.д'Эстен и другие. В завершении форума была принята совместная Декларация, где прописаны совместные действия по обеспечению мира и стабильности, как основы светлого будущего. Участниками мероприятия было принято решение проводить форум на регулярной основе – не реже 1 раза в 3 года.

II Съезд прошел 12-13 сентября 2006 года в Астане во Дворце мира и согласия лидеров мировых и традиционных религий. Тема форума – «Религия, общество и международная безопасность». Форум проходил по двум важным направлениям: «Свобода вероисповедания и уважение последователей других религий» и «Роль религиозных лидеров в укреплении международной безопасности». В данном форуме приняли участие 29 делегаций.

III Съезд лидеров мировых и традиционных религий был проведен 1-2 июля 2009 года в Астане, в котором приняли участие уже 77 делегаций из 35 стран Европы, Азии, Ближнего Востока и Америки. В данном форуме были проведены секционные заседания, где обсуждались острые проблемы и возможные пути их решения.

IV Съезд лидеров мировых и традиционных религий состоялся 30-31 мая 2012 года в Астане под тематикой «Мир и согласие как выбор человечества». 85 делегаций из 40 стран мира прибыли в Астану для участия в форуме. В рамках данного форума прошло первое заседание Совета религиозных лидеров, деятельность которого направлена на определение механизмов взаимодействия с другими зарубежными организациями в культурной и экономической взаимосвязи.

V Съезд лидеров мировых и традиционных религий был реализован 10-11 июня 2015 года в Астане. В форуме приняли участие более 80 делегаций из 42 стран мира – Генеральный секретарь ООН Пан Ги Мун, король Иордании Абдалла II, глава Финляндской республики Саули Ниинисте. Участниками V Съезда была принята совместная Декларация, направленная на разрешение современных конфликтов, объединяя возможности религиозных и политических деятелей всех стран путём мирного диалога. По итогам форума было принято Обращение

его участников, призывающее к мирному взаимодействию, согласию, гармонии в мировом сообществе.

VI Съезд лидеров мировых и традиционных религий свершился 10-11 октября 2018 года. Тема Съезда – «Религиозные лидеры за безопасный мир». На закрытии Съезда выступил Председатель Сената Парламента Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев. По мнению К. Токаева, Съезд показал наличие общего видения и взаимопонимания духовных лидеров в отношении нового облика мира. «Во всем мире последователи различных вероучений устремляют свои взоры на встречу в столице Казахстана. Миллионы людей, уставшие от конфликтов и страха, выбирают мир, согласие и стабильность», – заявил Спикер Сената.

В принятой по итогам Съезда Декларации его участники заявили о готовности всемерно содействовать вовлечению лидеров мировых и традиционных религий в приложении более активных усилий по достижению долгосрочной стабильности и предотвращению насильственных инцидентов, вызванных ненавистью и нетерпимостью.

Заседание VII Съезд лидеров мировых и традиционных проходило 14-15 сентября 2022 года в столице Республики Казахстан под лозунгом: «Роль лидеров мировых и традиционных конфессий в социально-духовном развитии человечества в постпандемийный период». Участие принимали 100 делегаций из 50 стран мира с личным присутствием Папы Римского Франциска. Глава католической церкви в своем выступлении высказался за то, что «Ни в коем случае нельзя оправдывать насилие. Давайте с еще большей силой посвятим себя содействию, укреплению необходимости того, чтобы конфликты разрешались не никчемными доводами силы, не оружием и угрозами, а лишь теми средствами, которые благословляет небо. Теми средствами, которые достойны человека: встречи, диалог, терпеливые переговоры, которые мы проводим с особой заботой о детях, о молодых поколениях». Он неоднократно обращался к мудрости великого казахского поэта Абая Кунанбаева. Папа Римский отметил, что певец казахской степной мудрости призывал народ к образованию. «Абай в связи с этим призывал расширять знания, выйти за пределы своей культуры, принять познание, историю и литературу других. Прошу вас, давайте будем вкладывать в образование, а не в оружие», – добавил Франциск.

Действительно, проведенные съезды доказали несостоятельность идеи о неизбежности столкновения цивилизаций и обществ, основанных на различных религиях и культурах. В семи Съездах лидеров мировых и традиционных религий в Астане приняли участие руководители и выдающиеся представители духовенства от ислама, христианства, иудаизма, буддизма, синтоизма, даосизма и остальных традиционных религий.

Духовные лидеры – участники астанинских межрелигиозных форумов – вот уже на протяжении более 20 лет со дня созыва Первого съезда наглядно демонстрируют, что диалог, взаимное понимание и уважение являются мощной силой на планете, обеспечивающей гармонию и безопасность, благополучие и

мирное сосуществование всех культурно-религиозных общин и народов. На фоне глобализации современных вызовов и угроз Астанинские форумы стали одним из пионеров продвижения глобального диалога между религиями и цивилизациями и внесли существенный вклад в формирование культуры взаимного понимания и уважения в мире.

Все концептуальные идеи Съездов заключены в диалогах религии и поиске общих ориентиров. Целью каждой религии должна быть проповедь таких великих и непреходящих ценностей, как справедливость, истина, человеколюбие, терпимость. Экстремизм, терроризм и другие виды насилия и злодеяния, совершаемые под прикрытием религиозных знамён, не имеют никакого отношения к подлинной вере. Среди других приоритетов – утверждение мира, согласия и терпимости в качестве незыблемых принципов человеческого существования, достижение взаимного уважения и толерантности между религиями, конфессиями, нациями и этносами, недопущение использования религиозных чувств людей для эскалации конфликтов и военных действий.

По устоявшейся традиции. VIII Съезд лидеров мировых и традиционных религий пройдет в 2025 году.

**КӨШҚАЛИ ҚАЙРОЛЛА ДҮЙСЕШҰЛЫ,
РУКОВОДИТЕЛЬ ГУ
«УПРАВЛЕНИЕ ПО ДЕЛАМ РЕЛИГИЙ
АКИМАТА ГОРОДА АСТАНЫ»**



ӘЛЕМДЕГІ ОҚИҒАЛАР/ WORLD' EVENTS

СПИКЕР СЕНАТА ВСТРЕТИЛСЯ С ПАПОЙ РИМСКИМ И ПРИНЯЛ УЧАСТИЕ В МЕЖРЕЛИГИОЗНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ



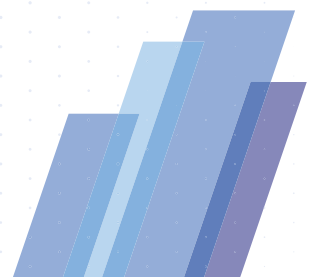
Председатель Сената Маулен Ашимбаев с группой депутатов с рабочим визитом посетил Ватикан и Итальянскую Республику. В рамках визита состоялась аудиенция у Папы Римского Франциска, а также прошло заседание круглого стола, организованного Дикастерией по межрелигиозному диалогу Ватикана и Секретариатом Съезда лидеров мировых и традиционных религий.

Кроме того, сенаторы обсудили перспективы укрепления межпарламентского сотрудничества с депутатами Сената Парламента Итальянской Республики.

Приветствуя Папу Римского Франциска, Маулен Ашимбаев поблагодарил Понтифика за аудиенцию и отметил, что значительный импульс укреплению дружественных отношений между Казахстаном и Ватиканом придал официальный визит Президента Казахстана Касым-Жомарта Токаева в Ватикан в январе этого года. Спикер Сената выразил признательность за всемерную поддержку Святым Престолом Съезда лидеров мировых и традиционных религий. Также Маулен Ашимбаев подчеркнул, что личное участие Папы Римского в работе VII Съезда способствовало дальнейшему укреплению глобального межрелигиозного диалога и развитию духовной дипломатии на международном уровне.

Со своей стороны, Папа Римский Франциск отметил, что Святой Престол поддерживает усилия Казахстана по продвижению идей мира и сотрудничества между представителями различных религий. Он также поделился воспоминаниями об участии в VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий, проходившем в Астане.

www.senate.parlam.kz



«УТЕШЕНИЕ ДЛЯ ЧЕЛОВЕЧЕСТВА»: БАХАИ ИНДИИ ОТМЕЧАЮТ СТОЛЕТИЕ В ХРАМЕ ЛОТОС



Более 250 гостей, в том числе правительственные чиновники, межконфессиональные лидеры и члены организаций гражданского общества, собрались в Доме Поклонения бахаи в Нью-Дели, чтобы отметить столетие со дня основания Национального Духовного Собрания Бахаи Индии.

В послании от премьер-министра Нарендры Моди, зачитанном во время встречи, выражалась признательность за вклад бахаи этой страны в пестование социальной сплоченности за последнее столетие.

«Благодаря продвижению гендерного равенства, всеобщего образования и усилий по построению общин на местном уровне, община бахаи стала методичным сторонником социального прогресса и единства», - говорится в послании.

Подчеркивая конструктивную роль, которую храм Бахаи в Нью-Дели сыграл в содействии социальному прогрессу, в заявлении отмечается, что он «стал общепризнанным символом духовного преобразования. Храм Лотос также служит символом внутреннего мира и гармонии».

www.news.bahai.org

РЕЛИГИОЗНЫЙ ТУРИЗМ В ЕВРОПЕ: МЕСТА ПАЛОМНИЧЕСТВА, СВЯЩЕННЫЕ ПУТЕШЕСТВИЯ И КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ



Присоединяйтесь к миллионам людей в священных путешествиях к местам паломничества Европы, где древние традиции встречаются с современными искателями в поисках смысла.

Паломничество - одно из самых быстрорастущих движений в мире: ежегодно в паломничество отправляются более 330 миллионов человек. В современной Европе

возобновившаяся популярность паломничества является свидетельством человеческого стремления к духовной самореализации, несмотря на

преобладающие тенденции секуляризации и снижения соблюдения религиозных обрядов.

Размышляя о паломничестве Камино – освященном веками христианском путешествии, берущем свое начало из Франции в почитаемое место Сантьяго-де-Компостела на северо-западе Испании – мы становимся свидетелями замечательной эволюции. В начале 1980-х годов по его тропам ступало всего несколько тысяч паломников. Однако к 2019 году ежегодный подсчет значительно возродился, привлекая почти 350 000 человек, желающих отправиться в это священное путешествие.

www.europeanacademyofreligionandsociety.com

РЕЛИГИЯ НА ПЕРЕПУТЬЕ: РАЗГОВОР С МАТТИАСОМ СМАЛЬБРЮГГЕ О БУДУЩЕМ РЕЛИГИИ



В интервью Европейской академии религии и общества (EARS) профессор Маттиас Смальбрюгге, выдающийся ученый в области религиоведения и теологии, президент EARS, обсуждает нынешнюю борьбу религии и потенциальное будущее как в Европе, так и во всем мире. Несмотря на вызов социальных конструкций, таких как национализм и неолиберализм, а также рост насыщенной имиджевой культуры, религия вряд ли исчезнет. Смальбрюгге предполагает, что религия будет развиваться, чтобы удовлетворить присущие человеку

потребности в трансцендентности, общности и общей памяти. Идеи Смальбрюгге предлагают заставляющую задуматься перспективу будущего религии в меняющемся мире.

Будущее религии висит на волоске. Столкнувшись с секуляризацией, национализмом, социальным разделением и миром, в котором доминируют визуальные образы, организованная религия сталкивается с такими проблемами, как никогда раньше. Тем не менее, присущие человеку потребности в трансцендентности, общности и общей памяти позволяют предположить, что религия, как бы она ни развивалась, вряд ли исчезнет. Интервью с профессором Маттиасом Смальбрюгге, выдающимся ученым в области религиоведения и теологии из Свободного университета Амстердама и президентом EARS, дает

проясняющее представление о нынешней борьбе религии и ее потенциальном будущем.

www.europeanacademyofreligionandsociety.com

В ЛОНДОНЕ ОТКРЫЛСЯ ПЕРВЫЙ В МИРЕ СИКХСКИЙ СУД



Сикхские песнопения эхом разносились по обшитым панелями стенам Старого зала 15-го века в Линкольнс-Инне во время открытия первого в мире сикхского суда. Под портретами судебной власти Англии 17-го века 46 сикхских «магистратов и судей» принесли клятву «поддерживать принципы справедливости, равенства и честности, как предписано учением Шри Гуру Грантха Сахиба Джи и

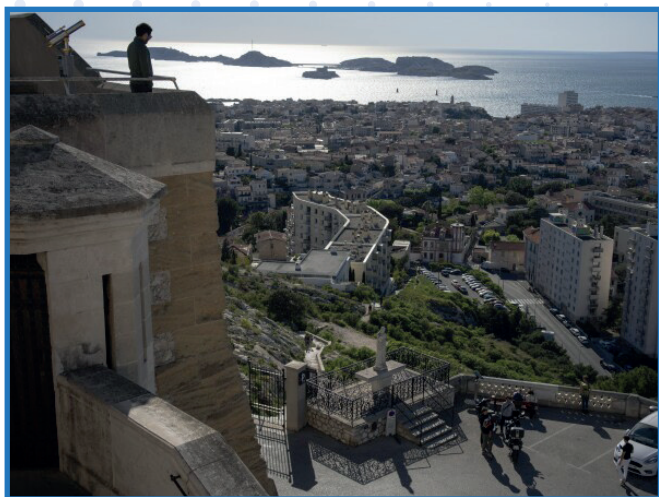
сикхской веры». Большинство из них были женщинами. Суд был создан сикхскими юристами, которые считали, что британским судам не хватает религиозного и культурного опыта и ресурсов для разрешения споров между сикхами из-за давления, под которым они находились. Он будет работать как альтернативный форум для разрешения споров для проживающих в Великобритании сикхов, вовлеченных в семейные и гражданские споры. Его запуск, вероятно, возобновит дебаты по поводу работы религиозных судов, в том числе систем шариата и системы разрешения споров Бет Дин, которые действуют в Великобритании для мусульман и евреев.

Однако адвокат Балдип Сингх, один из основателей суда, настаивал на том, что это не религиозный суд. В отличие от ислама и иудаизма, сикхизм не имеет собственного правового кодекса. Он сказал, что его цель будет заключаться в том, чтобы «помочь сикхским семьям в трудную минуту при разрешении конфликтов и споров в соответствии с сикхскими принципами». По словам г-на Сингха, это не была параллельная система, но она была основана на системе посредничества и арбитража и будет работать в тандеме с судами Великобритании. Учредители суда также надеялись, что он уменьшит количество невыполненных дел в гражданских и семейных судах за счет рассмотрения споров низкого уровня. Однако доктор Пракаш Шах, преподаватель культуры и права Лондонского университета королевы Марии, сказал: «Я рассматриваю такого рода движение как знак - один из признаков - к усилению фундаменталистской тенденции в сикхской традиции. Я не нахожу причины предпочтения светских судов сикхским религиозным судам особенно убедительными. Современные светские суды делают все возможное,

чтобы решать культурные и религиозные вопросы, а также могут обращаться к экспертам для предоставления соответствующей информации».

www.religionmediacentre.org.uk

ОТ ШКОЛ ДО ОЛИМПИЙСКИХ ИГР: КАК СТОЙКИЙ СЕКУЛЯРИЗМ ФРАНЦИИ ВЛИЯЕТ НА РЕЛИГИЮ В ОБЩЕСТВЕННОЙ ЖИЗНИ



Прогуляйтесь по мультикультурным мегаполисам, таким как Париж или Марсель, или по любой небольшой деревне во французской сельской местности, и вы увидите, что знаки веры повсюду. Многие мусульманки носят хиджабы, а исторические католические церкви стоят почти в каждом районе. Но французский принцип «laïcité», который в широком смысле переводится как

«секуляризм», означает, что персонал, студенты и учащиеся в государственных школах, сотрудники больниц, судов и посетители спортивных площадок не могут носить «чрезмерные» кресты, кипы или исламские головные уборы.

По мере того, как взгляды всего мира обращаются к Франции, которая через два месяца примет Олимпийские игры, этот уникальный способ определения роли религии в общественной жизни становится все более пристальным.

Конституция Франции гласит, что «Франция является неделимой, светской, демократической и социальной республикой». Закон 1905 года, кодифицирующий отделение церкви от государства и освобождающий их от влияния друг друга, аналогичен законам большинства других современных демократических государств, которые также столкнулись с жестокой историей религиозных конфликтов и абсолютистских режимов.

www.apnews.com

У БОЛЬШИНСТВА ШОТЛАНДЦЕВ НЕТ РЕЛИГИИ – ПЕРЕПИСЬ НАСЕЛЕНИЯ

Преподобный Дэвид Кэмерон заявил, что сокращение численности Церкви Шотландии отрезвляет. Согласно новым данным переписи населения, впервые большинство жителей Шотландии заявили, что они нерелигиозны. В переписи



2022 года 51,1% респондентов заявили, что у них «нет религии», по сравнению с 36,7% в 2011 году. Это изменение было вызвано крахом христианства, особенно среди протестантов. Хотя Церковь Шотландии остается крупнейшей религиозной группой, ее численность за десятилетие сократилась вдвое. Только пятая часть жителей Шотландии (20,4%) теперь заявляют, что

идентифицируют себя с Шотландской церковью, которая потеряла миллион последователей с начала 21 века. Число католиков также сократилось: за последнее десятилетие оно сократилось более чем на 117 000 и составило 13,3% населения. Число мусульман за тот же период увеличилось на 43 100 до 119 872, с 1,4% до 2,2% населения.

www.bbc.com

МИР И ГЛОБАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ – ГЛАВНЫЕ ВОПРОСЫ НА ВСЕМИРНОМ ФОРУМЕ ПО МЕЖКУЛЬТУРНОМУ ДИАЛОГУ



В этом году темой форума стали мир и глобальная безопасность.

Более 700 участников из 110 стран собрались в Баку на шестом Всемирном форуме по межкультурному диалогу.

«Форум уникален тем, что, когда каждый раз мы собираемся вместе, есть необходимость обсудить, что-

то изменить и понять других», – считает помощник генерального директора ЮНЕСКО по социальным и гуманитарным наукам Габриэла Рамос. «Я считаю, что в контексте конфликтов, войн, разногласий, напряжения в наших странах нам очень важно вспоминать о необходимости диалога», – добавила она.

На повестке дня также стояли вопросы бедности, образования, гендерного неравенства и миграции. По данным «Доклада о мировой миграции за 2024 год» число мигрантов выросло до рекордного уровня за всю историю наблюдений и достигло 117 миллионов человек. Рамос сообщила: «Существует много стереотипов в отношении мигрантов в Европе... рост числа популистски настроенных руководителей приводит к разногласиям, потому что люди разные,

с разной идентичностью. Они делают из этого проблему, но это не является проблемой».

Президент Азербайджана Ильхам Алиев побывал на открытии трёхдневного форума и рассказал об успехе Бакинского процесса – глобальной стратегии межкультурного диалога. Он заявил: «Запуская этот процесс, мы даже не могли себе представить, что он превратится в глобальную платформу, объединяющую интеллектуалов, политиков, руководителей, представителей СМИ, гражданского общества и религиозных лидеров, сплочённых одной целью – сделать мир более безопасным и надёжным. Именно межкультурный диалог лежит в основе этого».

Вопросы изменения климата также заняли важное место в повестке дня, поскольку Баку готовится принять страны на конференции COP29 в ноябре.

«Мы сражаемся за спасение планеты. Но мой послыл и послыл сегодняшней конференции состоит в спасении человечества», – заявил Мигель Анхель Моратинос, заместитель Генерального секретаря ООН и высокий представитель Альянса цивилизаций ООН.

www.ru.euronews.com

УТЕРЯННЫЙ ШЕДЕВР ХРИСТА ТЕПЕРЬ ВЫСТАВЛЕН НА ОБОЗРЕНИЕ: «ОДНО ИЗ ВЕЛИЧАЙШИХ ОТКРЫТИЙ В ИСТОРИИ ИСКУССТВА»



Утеранный шедевр Микеланджело Мери́зи да Караваджо недавно был заново открыт и теперь выставлен напоказ, что эксперты называют «одним из величайших открытий в истории искусства».

Картина под названием «Ессе Номо» («Вот человек») была создана между 1605 и 1609 годами и изображает момент, когда Понтий Пилат представил толпе измученного Иисуса Христа перед его распятием.

По данным Музея Прадо, известного музея в Мадриде (Испания), где выставлено это произведение, «Ессе Номо» является «одним из самых ценных произведений старых мастеров в мире». Предыдущие частные владельцы долгое время считали картину работой ученика художника эпохи барокко Хосе де Рибера. Картина вновь всплыла на поверхность в 2021 году, когда ее продали всего за 1600 долларов на художественном аукционе в Мадриде. Незадолго до того, как картину выставили на продажу, у искусствоведов возникли подозрения, что это может быть Караваджо. Министерство культуры Испании вмешалось и остановило продажу,

чтобы эксперты могли продолжить расследование. По данным Музея Прадо, картина прошла углубленное диагностическое исследование под руководством Клаудио Фалькуччи, инженера-ядерщика, известного своими научными методами изучения и сохранения важных культурных артефактов.

www.catholicworldreport.com

РЕЛИГИОЗНАЯ ТОЛЕРАНТНОСТЬ В ИНДОНЕЗИИ РАСТЕТ



В Индонезии наблюдается положительная тенденция с точки зрения религиозной толерантности, о чем свидетельствует увеличение ее показателя по Индексу толерантности с 61,6 до 70,2 в прошлом году, сообщило Национальное контртеррористическое агентство (BNPT).

«Согласно нескольким исследованиям, в том числе проведенному BNPT, уровень толерантности нашего общества растет», - заявил в пятницу в Паданге, Западная Суматра, заместитель по вопросам предотвращения, защиты и дерадикализации BNPT Роуди Видодо.

Он подчеркнул, что в прошлом году в Индонезии не было зарегистрировано ни одного террористического акта благодаря пятиспиральному сотрудничеству, налаженному между BNPT и соответствующими заинтересованными сторонами.

www.en.antaranews.com

В ОАЭ УЖЕСТОЧИЛИ ПРАВИЛА ДЛЯ ОРГАНИЗАТОРОВ ХАДЖА И УМРЫ



Главное управление по делам ислама и пожертвований (GAIAE) в понедельник объявило о введении новых строгих правил для организаторов совершения Хаджа и Умры в ОАЭ, направленных на упорядочение процесса и обеспечение благополучия эмиратских паломников.

Изменения включают в себя положения об организации паломнических кампаний, процессах лицензирования и наказаниях за нарушения со стороны частных лиц, организаторов или связанных с ними компаний.

Поправки призваны более качественно регулировать деятельность компаний-организаторов, обеспечивая выдачу лицензий на проведение Хаджа и Умры в соответствии с действующим законодательством и под юрисдикцией Управления.

Новые правила включают в себя штраф в размере 50 тысяч дирхамов для тех, кто использует услуги и объекты, предназначенные для Управления по делам Хаджа ОАЭ в Саудовской Аравии, или во время проведения ритуалов без соответствующего разрешения GAIAE.

www.russianemirates.com

ГЛОБАЛЬНЫЕ ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ТРЕБУЮТ АКТИВИЗАЦИИ СОВМЕСТНЫХ УСИЛИЙ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БОЛЕЕ УСТОЙЧИВОГО БУДУЩЕГО ДЛЯ БУДУЩИХ ПОКОЛЕНИЙ



Мусульманский совет старейшин под председательством Его Высокопреосвященства доктора Ахмеда Аль-Тайеба, Великого Имама Аль-Азхара, подчеркивает, что Ислам придает большое значение защите и сохранению окружающей среды и что Всемогущий Аллах создал Вселенную и все, что в ней, с тщательной тщательностью и точностью назначив человечество ответственным за заботу и защиту Земли.

В заявлении по случаю Всемирного дня окружающей среды 5 июня Совет отмечает, что сегодня человечество сталкивается с серьезными экологическими проблемами, которые угрожают будущему жизни на Земле, нашему общему дому. Глобальное потепление, изменение климата, загрязнение окружающей среды и нехватка ресурсов оказывают разрушительное воздействие на экосистемы и сообщества, ускоряют конфликты и препятствуют глобальным усилиям по установлению мира и продвижению ценностей толерантности и сосуществования. Совет призывает к сотрудничеству и единству между отдельными людьми, учреждениями и правительствами для изменения повседневного поведения, совершенствования концепций устойчивого развития и снижения экологических рисков, стремясь построить лучшее и устойчивое будущее для будущих поколений.

В заявлении также подчеркивается, что Мусульманский совет старейшин

стремится повысить осведомленность о проблемах климата и окружающей среды и повысить роль религиозных лидеров в их решении. Значительные усилия включают организацию Глобального саммита религиозных лидеров по борьбе с изменением климата, кульминацией которого стало подписание Его Высокопреосвященством д-ром Ахмедом Аль-Тайебом, Великим Имамом Аль-Азхара, и Его Святейшеством Папой Франциском, а также 28 другими религиозными лидерами «Зов совести: Совместное заявление Абу-Даби по климату». Кроме того, Совет организовал первый в истории Павильон веры на COP28, который предоставил глобальную платформу для межконфессионального диалога для принятия амбициозных и эффективных мер, продвигающих экологическую справедливость и поощряющих устойчивое использование природных ресурсов.

www.muslim-elders.com

НА ВТОРОМ В ИСТОРИИ ГЛОБАЛЬНОМ СОБРАНИИ ЗОРОАСТРИЙСКАЯ МОЛОДЕЖЬ СРЕМИТСЯ К БОЛЕЕ СВЯЗАННОМУ БУДУЩЕМУ



В начале июня 29 молодежных лидеров из глобальной зороастрийской религиозной общины завершили 10-дневное собрание в Центре Аша, межконфессиональном ретрите за пределами Оксфорда, на второй Всемирный форум зороастрийских молодежных лидеров.

С 24 мая по 2 июня молодежные лидеры из таких стран, как Индия, Канада, Англия, Соединенные Штаты, Иран и Объединенные Арабские Эмираты, совместно определили три основные цели: расширение прав и возможностей молодежи, или священников; учредить новую организацию для упорядочения молодежных инициатив во всем мире; и поддерживать преемственность Центра Аша в качестве центра зороастрийцев.

Центр «Аша» был основан в 1996 году зороастрийским лидером и правозащитником Зербану Гиффордом. Его происхождение и история познакомили межконфессиональные молодежные группы с учением зороастризма, первой монотеистической религии - она возникла в Персии около 4000 лет назад - и ее девизом: «Хорошие мысли, хорошие слова, добрые дела».

www.religionnews.com

АНАЛИТИКА/ ANALYTICS

5 ПРИЧИН, ПОЧЕМУ ВЕРУЮЩИЕ ЯВЛЯЮТСЯ МОЩНОЙ СИЛОЙ В БОРЬБЕ С ИЗМЕНЕНИЕМ КЛИМАТА И ЭКОЛОГИЧЕСКИМИ КРИЗИСАМИ

Будь то религиозный или атеистический человек, вера направляет многих из нас. Просто потому, что в большинстве сражений успех не гарантирован. Наша энергия и мотивация иногда находят свой источник за пределами логики и рациональности. Вот пять причин, почему верующие люди могут стать мощной силой для создания пригодной для жизни планеты.

1. 85% людей в мире отождествляют себя с религией: мощной силой, способной свернуть горы.

Исследования показали, что более 5,8 миллиардов человек на нашей планете причисляют себя к религиозной общине. Это означает, что около 85% людей на Земле отождествляют себя с какой-либо религией.

Половина всех школ и 40% медицинских учреждений в некоторых странах принадлежат или управляются религиозными группами, поэтому важно обеспечить, как это делают «Умма за Землю» и многие другие группы, чтобы обучение религиозных лидеров включало экологические вопросы и повышало осведомленность. экологии как в теории, так и на практике.

Кроме того, религиозные учреждения владеют почти 8% общей площади пригодной для проживания земли и составляют третью по величине группу финансовых инвесторов в мире. Вопрос финансов является ключевым: перед лицом дерегулирования международных финансов, движимых краткосрочной прибылью, альтернативные модели, такие как исламские финансы, набирают силу.

Среди этих миллиардов людей, движимых сильными ценностями, многие уже взяли на себя обязательство бороться с экологическим и социальным кризисом различными способами. Многие другие еще не предприняли никаких действий, но чувствительны к аргументам, подчеркивающим пересечение между их религиозными ценностями и действиями по охране окружающей среды. Мощная сила и источник положительного воздействия на окружающую среду, который нельзя упускать из виду.

2. Активизм всегда привлекал и стимулировал верующих людей.

На протяжении всей истории религиозные сообщества играли значительную роль в защите экологической и социальной справедливости, часто руководствуясь своими религиозными учениями и ценностями.

История аболиционистского движения, движения за гражданские права в США и движения против апартеида в Южной Африке показывает, что религиозные

лидеры и верующие часто являются ключевыми игроками в осуществлении перемен.

И да, это также относится и к борьбе за окружающую среду. Движение Чипко, массовое экологическое движение, возглавляемое местными женщинами в 1970-х годах и вдохновленное индуистскими традициями почитания природы, сумело защитить многочисленные леса и обеспечить права общин на лесные ресурсы. В 1980-х годах общины коренных народов Бразилии, в том числе народ каяпо, сопротивлялись строительству плотины Белу-Монте на реке Шингу и успешно остановили строительство плотины на несколько лет, опираясь на свои духовные верования и культурное наследие. В 2018 году коренные народы мундуруку в Бразилии боролись за защиту своей территории от строительного проекта, который затопит территорию размером с Нью-Йорк и напрямую повлияет на их жизнь и средства к существованию, включая духовные практики. Мундуруку нарисовали карту своей территории с указанием священных мест, которые будут уничтожены, если проект будет одобрен.

Совсем недавно (2016 г.) племя сиу Стэндинг-Рок вместе с другими группами коренных народов и активистами по защите окружающей среды протестовало против строительства газопровода Дакота, который поставил под угрозу их священные места и источники воды, включая реку Миссури. Они организовали молитвенные лагеря и ненасильственные демонстрации, получив поддержку религиозных общин по всей стране.

3. Религиозные лидеры и религиозные общины обеспокоены климатическими и природными кризисами.

Энциклика Папы Франциска «Laudato Si», выпущенная в 2015 году и подкреплённая в 2023 году энцикликой «Laudate Deum», подчеркивает моральный императив охраны окружающей среды, основанный на католических социальных учениях. Исламская декларация об изменении климата, также выпущенная в 2015 году разнообразной группой участников, включая исламских ученых, ученых, защитников окружающей среды, политиков и представителей различных мусульманских организаций, подчеркивает моральную ответственность мусульман за решение проблемы изменения климата и его последствий. В том же духе группа выдающихся исламских ученых со всего мира опубликовала «Пакт Аль-Мизан для Земли» несколько недель назад на Ассамблее ООН по окружающей среде (UNEA-6).

Комментируя экстремальные погодные явления, такие как наводнения в Турции и палящие температуры в Ираке в 2021 году, ведущий мусульманский религиозный авторитет-суннит, великий имам Египта Азхар шейх Ахмед эль-Тайеб потребовал серьезных действий по борьбе с изменением климата.

Недавние опросы показывают, что большинство представителей каждой крупной религиозной группы верят в правду о том, что изменение климата происходит. Данные опроса показывают, что большинство мусульман считают изменение климата важной социальной проблемой.

4. Религиозные лидеры и религиозные общины активно участвуют в защите окружающей среды и климата.

Религиозные сообщества и религиозные инициативы сегодня продолжают играть решающую роль в борьбе за окружающую среду, используя различные стратегии, такие как пропаганда, образование, организация сообществ и прямые действия.

Многие религиозные организации и религиозные учреждения (например, Объединенная церковь Христа и Всемирный совет церквей) начали кампании по продаже активов, призывая религиозные общины отказаться от ископаемого топлива и инвестировать в альтернативные возобновляемые источники энергии.

GreenFaith, международная межконфессиональная экологическая организация, предлагает учебные программы, ресурсы и кампании для поддержки религиозных экологических инициатив, включая отказ от ископаемого топлива, продвижение возобновляемых источников энергии и пропаганду политики климатической справедливости. GreenFaith также организует межконфессиональные экологические мероприятия и способствует диалогу между религиозными лидерами, защитниками окружающей среды и политиками.

Умма за Землю (U4E), коалиция, в которую входят такие члены, как Исламская помощь и Исламский фонд экологии и наук об окружающей среде (IFEES), а также Гринпис Ближнего Востока, Северной Африки и Гринпис Юго-Восточной Азии, стремится внести свой вклад в климатическое движение среди Мусульмане во всем мире, опираясь на исламские ценности для решения проблемы уязвимости мусульман и воздействия климата. Проект стремится показать, что мусульманская культура и ценности являются важным путеводным светом для более устойчивого будущего, одновременно усиливая голоса мусульманской молодежи в глобальном разговоре о климате.

5. Духовные и религиозные ценности поощряют защиту окружающей среды и уважение к природе.

По некоторым оценкам, на нашей планете проживает более 4000 различных религий и религиозных общин. В этом многообразии существует большое количество общих ценностей, позволяющих различным религиозным сообществам работать вместе ради социальной и экологической справедливости. Управление. Справедливость. Солидарность. Сострадание. Баланс. Мир. Это всеобъемлющие ценности, которые можно выделить во многих религиях.

Миллионы верующих верят, что управление и содержание Земли – это одно из величайших предложений поклонения, которые они могут совершить. Это часть того, как мы практикуем нашу веру и выражаем благодарность за наше присутствие на этой Земле.

В разных духовных школах есть особые слова, которые отражают эти общие ценности. Концепция Тиккун Олам (что означает «исправление мира») в иудаизме, принцип Ахимсы в индуизме, слова коренных народов об окружающей среде, которых нет в английском языке, и концепции, структурирующие исламский

энвайронментализм, которые подчеркивают управление Землей (Халифа) и этическое отношение к окружающей среде (Хурма).

Верующие люди понимают, что мы все несем ответственность за поддержание экологического баланса и принятие мудрых решений сегодня, чтобы обеспечить лучшее будущее для будущих поколений. Вместе мы - мощная сила для жизни на планете.

Мехди Леман

www.greenpeace.org

WHY DO RELIGIOUS TEENS ENGAGE IN LESS RISKY BEHAVIOR? A PSYCHOLOGIST EXPLAINS



Researchers have long known that religious teens are less likely to engage in risky behavior. My team's research explains why.

We surveyed multiple times the religious beliefs and risk behavior of over 1,400 teens from Florida between 2010 and 2012. Although the majority of our sample self-identified as Christian, many of the teens identified as belonging to other religious groups or as nonreligious.

Our work has focused on risky behaviors - such as using alcohol, drugs and tobacco - that are socially unacceptable, potentially harmful and often illegal for teens.

WHY IT MATTERS?

We identified four conditions that can reduce risky behavior: low opportunity, appeal, acceptability and a high level of self-control.

Take drinking alcohol, as an example. Teens are less likely to drink if they lack opportunities or if they view drinking to be unappealing, perhaps because the people who are important to them view drinking unfavorably. Teens are also less likely to drink alcohol if they find drinking to be morally unacceptable. Finally, teens are less likely to drink if they can control their impulses and resist the temptation or peer pressure.

These four conditions overlap. For example, peer disapproval can reduce both the appeal and the moral acceptability of using alcohol. In addition, circumstances such as parent supervision that limit opportunity may also communicate that the behavior is morally unacceptable or unappealing.

Although religions differ in their beliefs, they all share three features that can affect the four conditions that deter risky behavior.

First, all religions offer people a worldview, which is a set of beliefs that addresses

questions such as why people exist, how they should behave and what happens after they die.

Worldviews provide guidelines that can influence the appeal and moral acceptability of risky behavior. My research team found that religious teens – that is, teens who express stronger religious beliefs and display more frequent religious behavior – possess a stronger sense of meaning and a clear understanding of what is right versus wrong. These benefits of a worldview were also linked to lower rates of smoking, drinking and marijuana use.

Second, religions often revolve around belief in an omniscient entity or God that monitors and can punish or reward behavior. Belief in God, in turn, can promote self-monitoring, self-control and ultimately less risky behavior.

Third, religions are not just a set of beliefs; they represent communities of people who can influence thought and behavior. They can limit opportunities to engage in risky behavior. They can convey values, such as the idea that using alcohol is wrong, that influence the appeal and moral acceptability of risky behavior. And they can offer support and feelings of belongingness that can help youth with impulse control.

WHAT STILL ISN'T KNOWN?

Most research exploring the effects of religion on risk behavior examines Christians in the U.S. and Europe. We need more research from other cultures and other religions. It is noteworthy that our research suggests that the link between greater religiousness and less risky behavior is generally the same for boys and girls and across religious and racial groups.

Research suggests that a sense of meaning and clear understanding of what is right and wrong is linked to engaging in less risky behavior even among nonreligious teens. Our interpretation is that having a strong worldview matters more than the source of the worldview.

In addition, secular communities lack belief in an all-powerful God. But the larger point is that monitoring and rewards from authority figures can influence risky behavior. Secular communities may be able to reduce risky behavior in teens through greater monitoring and rewards and by adapting the other features of religion that appear to deter risky behavior in religious adolescents.

www.theconversation.com

YOUNGER TEACHERS IN CATHOLIC SCHOOLS LESS LIKELY TO BELIEVE IN GOD OR ATTEND RELIGIOUS SERVICES

Younger staff in Catholic schools are less likely to believe in God or attend religious services, resulting in a declining pool of teachers to deliver faith-based education, according to new research.

The findings are contained in report prepared by an international group of researchers which surveyed 4,000 school staff and teachers in what is the largest-



ever study into the realities of Catholic education in Ireland.

At present, almost 90 per cent of primary schools and half of secondary schools have a Catholic patron, while around 69 per cent of the population refer to themselves as being Catholic.

The study finds that the religious education curriculum is, in many instances, not being taught in a comprehensive and professional manner.

There is also widespread ignorance around key documents which set out the vision and purpose of Catholic schools, with up to 80 per cent of school staff either unsure or not aware of these publications.

The significance of age as a factor in the religiosity of school staff is clear in surveys on belief in God and attendance at religious services.

While the proportion of school staff who say they believe in God is more than 90 per cent among the over-50s, it falls to 67 per cent among those under the age of 30.

Similarly, the proportion of self-declared Catholics who attend a religious service once a week, as required by Catholic Church teaching, is 41 per cent, while among the under 40s it falls to 18 per cent.

At primary level, more than half of teachers in Catholic schools “do not believe in a personal God” and under half, 49 per cent, state that they are “not committed and practising Catholics”.

The report notes that most children in Catholic primary schools are being prepared for the sacraments by staff who describe themselves as being other than practising Catholics, raising questions over children’s faith formation and sacramental preparation.

It says there are similar challenges in Catholic secondary schools give that one third of religion teachers are not committed and practising Catholics, even though developing faith is a central educational aim of their schools.

The data indicates that Catholic schools will face growing challenges should they wish to appoint Catholic principals as vacancies arise.

While two thirds of Catholic primary principals described themselves as committed and practising Catholics, the corresponding figure among under-50s is 44 per cent.

The report notes that even if there is a sustained or increased demand for places in Catholic education, schools are facing a “declining and more diluted pool of Catholics from which to draw both voluntary and professional personnel”.

The study was undertaken by a team of academic researchers based at Mary Immaculate College and the Mater Dei Centre for Catholic Education, as part of the Global Researchers Advancing Catholic Education project.

Dr Daniel O’Connell, assistant professor of religious education at MIC, said one aspect of education which needs to change in primary education is the number of

schools currently with a Catholic patron.

“Many dioceses don’t have the capacity to properly support and resource their Catholic schools, in particular, the teaching of the patron’s programme [religious education],” he said.

He said some sort of “structured, sustained continual professional development” was essential for staff in Catholic schools and “this needs to happen as a matter of urgency.”

Bishop of Ossory Niall Col said many of the findings were striking and “will not come as surprise to many” given that society is becoming increasingly secular.

However, he said good news around the excellence of faith-based school and their levels of academic, personal and social and spiritual achievement was an “underworked theme” in public discourse.

“More often than not the target of hostile voices in politics and media, Catholic schools here are in fact quietly to the fore in the ways they work for better levels of inclusion and participation, not least in the ways they welcome and promote intercultural and interreligious education.”

While the report pointed to an “urgent” need for training and support for staff around the identity and ethos of Catholic schools, he said he remained positive about their future role in developing students as “both citizens and disciples”.

Carl O’Brien

www.irishtimes.com

INDIA’S LITERACY RATES BY RELIGION: DISPARITIES AND OPPORTUNITIES FOR IMPROVEMENT



Literacy rates in India can vary significantly depending on different social groups, including religious affiliations. This table shows literacy rates among Hindus, Muslims, Christians, and Sikhs in rural and urban areas across the country. It provides an understanding of how literacy varies by religion and highlights the disparities

that exist within each group.

For each religion, there is a difference in literacy rates between rural and urban populations. Urban areas tend to have higher literacy rates for both men and women across all religious groups compared to rural areas. This is likely due to better access to educational resources and opportunities in urban environments.

Hindus have a rural male literacy rate of 81.8% and a rural female literacy rate of 64.5%. In urban areas, Hindu male literacy rises to 93.4%, while Hindu female literacy

risers to 83.8%. The overall literacy rates for Hindus are 85.1% for men and 70.0% for women.

Muslims have a rural male literacy rate of 77.4% and a rural female literacy rate of 64.8%. In urban areas, Muslim male literacy reaches 85.8%, while Muslim female literacy is 75.6%. The combined literacy rates for Muslims are 80.6% for men and 68.8% for women.

Christians have relatively higher literacy rates compared to other religions, with rural male literacy at 84.4% and rural female literacy at 77.0%. In urban areas, Christian male literacy is 95.5%, while Christian female literacy is 91.4%. Overall literacy rates for Christians are 88.2% for men and 82.2% for women.

Sikhs have the highest literacy rates among the religions listed, with rural male literacy at 92.7% and rural female literacy at 96.4%. In urban areas, Sikh male literacy is 94.2% and Sikh female literacy is 95.3%. The combined literacy rates for Sikhs are 88.9% for men and 90.1% for women.

Understanding the differences in literacy rates across religions is essential for recognizing the challenges each group faces and for implementing targeted policies to improve education and literacy for all.

Social Group	Rural (Male)	Rural (Female)	Urban (Male)	Urban (Female)	Rural + Urban (Male)	Rural + Urban (Female)
Hindu	81.8%	64.5%	93.4%	83.8%	85.1%	70.0%
Muslim	77.4%	64.8%	85.8%	75.6%	80.6%	68.8%
Christian	84.4%	77.0%	95.5%	91.4%	88.2%	82.2%
Sikh	92.7%	96.4%	94.2%	95.3%	88.9%	90.1%
All	81.5%	65.0%	92.2%	82.8%	84.7%	70.0%

Literacy Rate by Religion

The following table shows literacy rates for different religions in India.

Conclusion:

Literacy rates vary across different religious groups in India, reflecting the diverse educational challenges faced by each group. Urban areas generally have higher literacy rates than rural areas, highlighting the need for improved access to education in rural settings.

Sikhs and Christians tend to have higher literacy rates compared to Hindus and Muslims, emphasizing the importance of addressing disparities between different religious groups to ensure equal educational opportunities for all.

As India strives to improve literacy rates, it is crucial to consider the unique needs of each religious group. Targeted educational programs and initiatives can help bridge the gap and promote greater equality in education.

Overall, improving literacy rates across all religious groups will contribute to better opportunities, increased economic growth, and a higher quality of life for individuals and communities throughout India.

ДӘСТҮР ЖӘНЕ ДІН/ TRADITIONS AND RELIGION



Динара Құтқожақызы Нұрғалиева, 29.04.1985 жылы Атырау облысы Қызылқоға ауданы, Көздіқара ауылында дүниеге келген.

Білімі: жоғары, 2004-2008 жж. - Алматы қаласындағы Нұр-Мұбарак университетінде екі шет тілі филология факультетін тәмамдаған.

Еңбек жолы: 2009-2022 жж. Астана қаласының «Нұр Астана», «Өзірет Сұлтан» мешіттерінде ұстаздық қызмет етіп, 2022 жылдан бастап ҚМДБ Әйел-қыздар секторының меңгеруші қызметін атқаруда.

ДІН МЕН ДӘСТҮР

Ислам діні ұлтымыздың басты рухани негізі, ата-бабаларымыздың ұстанған, қастер тұтқан жолы. Әлмисақтан мұсылман болған халқымыз әркез діні мен дәстүрін қадірлеп, ғасырдан ғасырға осы екі қасиетті ұғымды ұштастыра білу арқылы Құдайға деген құлшылығын жасап, дархан мінезінен таймай, ұрпағын ізгілікке тәрбиелеп келген. Өмірлік тұрмысымызға айналған дәстүрлеріміздің көбі асыл дінімізден бастау алған. Осылайша асыл дініміз қазақ халқының рухани дүниесін қанағаттандырып қана қоймай, халқымыздың танымы, мәдениетімен біте қайнасып кеткен.

Қазақ халқының мұсылмандық діни түсінігі, шешендік сөздері, діни-дастандары, мақал-мәтелдері, кешегі жыраулар поэзиясы мен би-шешендердің нақыл сөздерінің мазмұнына да көз жүгіртсек, әрине, аят-хадистерге барып тірелетініне және рухани құндылықтарымен негізделуіне куә боламыз. Алаш ардақтысы Ахмет Байтұрсынұлы бір сөзінде былай деген екен: «Қазақтың өлеңді сөзді сүйетін мінезін біліп, дінді халыққа молдалар өлеңмен үйреткен. Дін шарттарын, шариғат бұйрықтарын өлеңді хикая, өлеңді әңгіме түрінде айтып, халықтың құлағына сіңіріп, көңілдеріне қондырған».

Шынымен де «Алла атымен бастадым сөз әлібін, жарылқаған, жаратқан, бір тәңірім», – деп сөз бастаған Жүсіп Хас Қажыб Баласағұни бабамыз бастап, бергі сөз бастаған жырау, шешендеріміздің ешқайсысының аузынан Алласы түспеген. Абай Хәкімнің: «Алланың, Пайғамбардың жолындамыз, ынтамызды бұзбастық иманымыз», – деуінің өзі қазақ халқының қандай жолды ұстанғандығын анық көрсетуде.

Тарихи жәдігерлерден, Алаш даласын зерттеген шетелдіктердің еңбектерінде қазақ халқының мұсылманшылықты жақсы ұстағандығы жайында

айтылады. Соның бірі 1879 жылы Санкт-Петербургте шыққан «Народы России» деген еңбектің қазақтарға арналған шығарылымында дала халқының күні құлшылықпен басталатындығы туралы мынадай қызықты мағлұматтар келтірілген. «Қырғыздардың (қазақтардың – ауд.) күні таң атқаннан басталады. Таң жарығы шығар-шықпастан молда немесе ерте тұрған бір адам даусын созып азан айтады. Сол сәтте бүкіл киіз үйлердің есіктері ашылады. Оянған жандар дәрет алу үшін суға барады. Дәрет алған соң алғашқы намаз үйде немесе үй сыртында оқылады. Әйелдер жағы

бұл кезде төсектерін жинап, от жағып, таңғы астың қамына кіріседі. Таңғы астан кейін үй иесі қолдарын жуып, «Аллаһу әкбар» деп сақалын сипайды. Сосын әрқайсысы өз тіршілігіне кіріседі».

Асыл дініміздегі дін мен дәстүрдің сабақтастығын ұғынуымыз үшін мына жайттарды білуіміз аса маңызды:



Бірінші: Әрбір халықтың әдет-ғұрпы бар.

Адамзат түрлі халықтардан, ұлт пен ұлыстан тұрады. Әрқайсысының өзіне тән ұлттық ерекшеліктері, тілі мен дәстүрі, діни нанымдары бар. Мұндай алуан түрлілік Алла Тағаланың хикметі. Алла Тағала қасиетті Құранның «Хужурат» сүресі, 13-аятында:

نَا۟وْفَرَا۟عْتَلٰٓلِیۡۤاَبَقَوۡا۟ۤ اَبُوۡعِیۡشَ مُکَانَ لِّعَجَوۡا۟ۤ لِّیۡۤتَنۡۤاُو۟رَکَذٰنۡمُ مُکَانَ قَلٰٓخِ اِنۡۤ اِسۡۤۤاَنۡلَا۟ۤ اَۤهٰیۡۤ اَیۡ رِّیۡۤبَۤۤخٍۢ مِّیۡلَۤعَۤ لَلۡۤاِنۡۤۤa

«Әй, адам баласы! Шүбәсыз, сендерді бір ер, бір әйелден жараттық. Сондай-ақ бір-біріңді тануларың үшін сендерді ұлттар, рулар қылдық. Шынында, Алланың қасында ең ардақтыларың – тақуаларың. Шәксіз, Алла толық білуші, әр нәрседен хабар алушы», – деп айтқан.

Демек, Құдай Тағала адамзатты түрлі ұлттарға бір-бірлерін танулары үшін бөлген. Бір-бірін тануы арқылы олар өздерін таниды, ал өздерін танулары арқылы Жаратушыны таниды. Жер бетіндегі қаншама миллиондаған адамдардың түбі бір, барлығы Адам атадан тарайды. Мұсылман үмбетінің өзі неше түрлі ұлт пен ұлыстардан құралған. Енді осы мұсылман халықтарының әрбірінің тұрған жеріне, аймағына қарай өзіне тән нәсілдік, тілдік, ұлттық ерекшеліктері, мәдениеті бар. Мысалы халқымыздағы мынадай дәстүрлерді ерекше атап кетуімізге болады:

- **Азан шақырып ат қою.** Қазақ халқы шыр етіп жарық дүние есігін ашқан сәбиге азан шақырып ат қояды. Бұндайда баланың басын құбылаға қаратып, оң құлағына азап айтып, ата-анасы таңдап қойған есімді «мұның аты пәленше...» немесе «сенің атың пәленше...» деп үш қайтара айтатын болған. Осыған байланысты халқымыздың тілінде «азан шақырып қойған аты» деген тіркес кең тараған. Бұл іс ардақты Пайғамбарымыздың (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) сүннет амалы. Шариғат бойынша нәрестенің оң құлағына азан, сол құлағына қамат айтылады. Убайдулла ибн Әбу Рафиғ (Алла оған разы болсын) атты сахаба өзінің әкесінен:

هُتَدَلَوْنِي حَيْلَ عَن بَنَسَحْلَانِ دُأَيِفَ نَدَامَلَسَوْهُ فَيَلَعَلَلَا يَلَصَّ لَلْأَوْسَرُ تُيَارُ
ةَالْصَلَابِ قُمْطَافَ

«Фатима Әлиұлы Хасанды дүниеге әкелгенде Алла елшісі (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) оның құлағына намазға азан айтқандай азан айтқанын көрдім», – деген хадисті жеткізен (имам Тирмизи).

- **Тәхник жасау.** Халқымыздың дәсүрінде кең тараған ырым – баланың аузына түкіру. Халқымыз ел арасында аты шыққан би-шешендер мен ақындарға, батырларға, аузы дуалы ақсақалдарға балаларын әкеліп, аузына түкіртетін болған. Мұндағы мақсат – сәби өскенде сол сияқты үлкен азамат болсын, солардың жолын беріп, өнегелі кісі болсын деген ниеттен туған. Оның орындалуы ишара ретінде, ауызға түкіру нышаны ғана жасалады. Ардақты Пайғамбарымыздың (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) сүннетінде бұл рәсім тәхник деп аталады. Тәхник деп баланың таңдайын тәтті нәрсемен сүртуді айтады. Яғни нәрестенің аузына шайналған құрманы салып, саусақпен таңдайына жағып ұқалайды. Саңлақ сахабалардың қайсібірінің үйінде сәби дүниеге келсе, дереу ардақты Пайғамбарымызға (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) барып, аузына құрманы шайнатып, баланың таңдайын сүрткізетін. Имам Бұхари мен имам Муслимнің хадис жинақтарында мынадай дерек бар. Бірде Әбу Мұса әл-Ашғари (Алла оған разы болсын) өзінің ұлы туылғанда оны Пайғамбарымызға (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) апарады. Сонда ардақты Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) оның есімін Ибраһим деп қойып, құрмамен таңдайын ұқалап, береке тілеп, дұға жасайды.
- **Ер баланы сүндеттеу.** Қазақ халқында ер баланы үш, бес, жеті не тоғыз жасында «Ашамайлы атқа міндің, мұсылмандық таққа міндің» деп сүндетке отырғызып, сүндет той жасау дәстүрге айналған. «Сүндет» деп аты айтып тұрғанындай бұл рәсім ардақты Пайғамбарымыздың (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) сүннетінен бастау алады. Бұл дәстүр Ибраһим пайғамбардан (оған Алланың сәлемі болсын) келе жатқан ханифтік діннің рәмізі. Ардақты Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын):

فُتِنَ وَ رَافِظُ الْأُمِّيِّ لِقَتَو ، دَاذَحْتُ سَالَاو ، نُنَاتِخِلَا : قَرِطِفْلَا نَمُ سَمَخَ وَأ – سَمَخَ قَرِطِفْلَا
بِرَأْشِلَا صَقَو ، طِبَالَا

«Бес нәрсе фитра саналады: (ер баланы) сүндеттеу, кіндік астындағы түкті қыру, тырнақ алу, қолтықтың түгін кетуіру және мұртты басу», – деген (имам Бұхари).



- **Жатарда ыдыстардың бетін жабу.** Халқымызда түнде тағамның беті ашық қалмауы тиіс деген ұғым бар. Аналарымыз ыдыстың бетін жабатын қақпағы болмай қалған жағдайда бетіне «Бисмиллә» деп жіңішке ағаш сияқты нәрсені көлденең қоятын. Бұл істің де дінімізде негізі бар. Ардақты Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын): *«Ыдыстарыңның бетін жабыңдар, есіктеріңді (түнде) ашық қалдырмаңдар және шырақтарыңды сөндіріңдер. Ақиқатында, шайтанға сусын беру, оған есіктерді ашу және ыдыстарды ашық қалдыру халал емес. Біреулерің ыдыстың бетін жабатын нәрсе таба алмаса, «Бисмиллә» деп ыдыстың бетіне көлденең бір нәрсені қойсын», – деген (имам Муслим).*

Мұқият зер салып қарайтын болсақ, отау құрғанда некенің қиылуы, үлкенге құрмет, кішіге ізеттілік таныту, адам дүниеден өткенде жасалатын рәміздер сияқты тіршілігімізбен етене араласып кеткен дәстүрлеріміздің барлығы асыл дінімізден бастау алып, ұштасып жатқандығын байқауымызға болады.

Екінші: Ардақты Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) Исламға дейінгі салт-дәстүрлердің дінге қайшы келмегеніне тыйым салмаған.

Ислам діні әлемдік дін болғандықтан ол адамзат қауымына ақиқатты танытып, әрбір ұлт пен ұлысқа өзінің салт-дәстүрлерін сақтай отыра ізгілік жолымен жүруді насихаттайды. Ардақты Пайғамбарымыз да (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) араб халқының Исламға дейінгі дәуірдегі шариғатқа қайшы келмеген әдет-ғұрыптарының сол қалпында қолданылуына тыйым салған жоқ. Айша анамыздан (Алла оған разы болсын) мынадай хадис жеткен: «Бірде Әбу Суфиянның әйелі Хинд Алла елшісіне (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) келіп: «Әбу Суфиян сараң адам, егер мен оның рұқсатынсыз алмайтын болсам, ол маған және бала-шағама жететіндей нәпақа бермейді», – деді. Сонда ардақты Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын):

كَدَلَّوْتَن اِكْيَفْكَي اَم فَوْرُ عَمَلْ اَبْرَهَامْ نَم يَدْخُ

«Өзіңе әрі балаңа зұрыпқа сай жететін нәрсені ал!», – деп жауап берді» (имам Бұхари, имам Муслим).

Бұл хадиске қатысты Имам Нәуәуи Сахих Муслим кітабына түсініктеме бергенінде: «Шариғатта нақты айтылмаған мәселелерде, салт-дәстүрге сүйену керек», – деп айтқан.

Сол сияқты ардақты Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) өмір сүрген қоғамда Исламға дейін «Жиуар» делінген әдет-ғұрып болатын. Ол бойынша пана сұрап, жан сауғалап келген адам қылмыс жасаған кісі болса да оны қорғау абыройлы іс деп танылатын. Ал пана сұрап келген адамды қорғай алмау абыройсыздыққа баланды. Өйткені, пананы тек абыройлы және күш-қуаты бар әулеттен сұрайды. Бұл әдет-ғұрыпты орындамау бүтін әулеттің сүйегіне қара таңба болып саналатын. Сондықтан, ағайын-туыс боп пана сұрап келген адамды қолына қару-жарақ алып та қорғаған кездер болды. Ислам келген соң, бұл әдет-ғұрыптың жақсы тұсын сақтап, адамилыққа қайшы жақтарын жойды. Яғни, қылмыскер немесе залымға қорған болуға тыйым салынды. Тіпті, ардақты Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын): «Бауырыңа залым болса да, зұлымдық көрсе де жәрдем бер», – деген. Сонда бір кісі: «Уа, Алла елшісі! зұлымдық көрсе жәрдем беремін, алайда залым адамға қалай жәрдем бермекпін?» – деп сұрайды. Алла елшісі (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын): «Оны зұлымдық жасауына жол берме, міне бұл сенің оған жәрдемің болмақ», – дейді (имам Бұхари).

Үшінші: Әдет-ғұрып кей мәселелерде шариғи дәлел ретінде қарастырылады.

Біздің ата-бабаларымыз сан ғасырдан берді ұстанып келе жатқан ханафи мазһабы келесі негіздерге сүйенеді:

- **Құран кәрім.** Ханафи мазһабында Құран кәрім ең бірінші Исламның қайнар көзі.
- **Ардақты Пайғамбарымыздың (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) сүннеті.** Имам Әбу Ханифаның ұстанымы бойынша сүннет бір деңгейде емес. Алла елшісінің (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) қаули(сөз)арқылы жеткен сүннеті әрекет арқылы жеткен фиғли(іс-әрекетпен) сүннеттен үстемірек, өйткені фиғли сүннеттер тек Пайғамбарымызға (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) қатысты болуы мүмкін. Ахад хадиске мутауатир хадис қайшы келсе, онымен амал жасалынбайды. Сол секілді Құран мен хадистерден алынған шариғи қағидаларға хадис ахад қарама-қайшы келсе, негізге алынбайды.
- **Ижмағ.** Бұл ардақты Пайғамбарымыздан (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) кейін белгілі бір уақытта мұжтаһид ғалымдардың бір шариғи үкімде келісуі.
- **Қияс.** Ислам фикһында кең таралған ұқсастық бойынша (аналогия) үкім шығару әдісі. Мұсылман ғалымдарының арасында

қияс Құран, Сүннет және ижмағтан кейінгі орын алады.

- **Истихсан.** Жоғарыдағы негіздерде үкім табылмаса истихсан үкімі жүреді. Бұл бір затты екінші заттан қарағанда жақсы деп тану немесе бір мәселеде келген дәлелдердің арасынан күштірегін таңдау.
- **Әдет-ғұрып.** Ханафи мазһабында шарифат ережесіне сай келген ғұрып шариғи дәлел ретінде қарастырылады. Бұл тұрғыда ғалымдарымыз қасиетті Құранның «Ағраф» сүресі, 199-аятындағы:

نَّيْلَ مَا جَلَّالًا نَعَضْرِعُ أَوْ فَرُعًا ابْرُمُ أَوْ وَفْعًا دُخْ

«Ғафу жолын ұста, ғұрыппен әмір ет және надандардан теріс айнал», – деген аятты алға тартқан. Ардақты Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын):

نَّيْلَ مَا جَلَّالًا نَعَضْرِعُ أَوْ فَرُعًا ابْرُمُ أَوْ وَفْعًا دُخْ

«Мұсылмандар жақсы деп есептеген нәрсе Алланың алдында жақсы, мұсылмандар жаман деп көрген нәрсе Алланың алдында жаман», – деген (имам Ахмад).

Фикһ білгірлері әдет-ғұрыптың шарифатта қабыл алынуының бірнеше шартын белгілеген. Олардың бастылары төмендегідей:

- Құран Кәрім мен Сүннетке және мұсылман ғұламаларының ортақ ұйғарымдарына кереғар келмеуі тиіс.
- Үкім шығарылған уақытта халық арасында кең қолданылатын болуы тиіс. Негізінде, әдет-ғұрыптар әр заманда өзгеріске ұшырап отырады. Тарихта болып, кейіннен жойылған әдет-дағдылар шарифатта есепке алынбайды.



- Қарастырылатын әдет-ғұрып бұқара халықтың арасында кең таралған, үйреншікті дағды болуы тиіс. Жекелей адамдар арасындағы әдеттердің заңдылық күші жоқ.

Қазақ халқының ғасырлар бойы ұстанып келе жатқан діні – Ислам, шарифаттағы іс-амал мазһабы – ұлы имам Әбу Ханифаның мазһабы. Ал діни дүниетанымдық ұстанымы Исламның негізгі қайнар бұлақтары – Құран мен ардақты Пайғамбарымыздың (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) сүннетіне негізделген Сүннет және жамағат жұрты, оның ішінде Әбу Мансұр әл-Матуридидің мектебі болып табылады.

Ендеше, дін мен дәстүр үндестігін сақтау – бүгінгі ұрпаққа жүктелген үлкен міндет. Бұл екі асыл қазынамызды қадір тұтсақ, тарихымыз бен мәдениетімізді ұлағаттаған, ата-бабалар қалдырған ұлы аманатты сақтаған боламыз.

ХХІ ХАТШЫЛЫҚТЫҢ ҚАТЫСУШЫЛАРЫ СЪЕЗДІ ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ ТУРАЛЫ/ PARTICIPANTS OF THE XXI SECRETARIAT ON THE DEVELOPMENT CONCEPT OF THE CONGRESS



МАУЛЕН ӘШІМБАЕВ

Қазақстан Республикасы Парламенті
Сенатының Төрағасы,
Әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлері
Съезі Хатшылығының Басшысы

“Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары Съезі қазіргідей өзекті сын-қатерлер жағдайында дін көшбасшыларының, саясаткерлердің және халықаралық ұйымдардың күш-жігерін ортақ мүддеге жұмылдыруды көздейді. Рухани көшбасшылар жергілікті жерде ғана емес, халықаралық деңгейде де зор ықпалға ие. Олар бірлесіп, климаттың өзгеруі, теңсіздік, экстремизм сияқты проблемаларды шешуге, қақтығыстар мен соғыстарды тоқтатуға айтарлықтай септігін тигізе алады. Планетамыз бен келер ұрпақтың жарқын болашағы жолында жұдырықтай жұмылу біздің ортақ мақсатымыз екені анық”

**"БІЗДІҢ ОРТАҚ ҮЙІМІЗ: ЖАРАТУШЫНЫҢ БЕРГЕН СЫЙЫН
СҮЮ ЖӘНЕ АЯЛАУ" АТТЫ БІРІНШІ КОЛЛОКВИУМ**

4-5 сәуір 2024 ж., Рим (Италия)



ҚАНАТ ЫСҚАҚОВ

ҚР Мәдениет және ақпарат вице-министрі



“Жаһандық мәселелерді шешу жолында әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің, халықаралық ұйымдардың, мемлекеттік және қоғамдық институттардың, азаматтық қауымдастықтардың, академиялық топтардың және барлық ізгі ниетті адамдардың күш-жігерін біріктіру қажет. Адамзатты табиғатты қорғауға, құрметтеуге және оның ресурстарын тиімді пайдалануға шақыру барлық діндердің басты ту еткен ұстанымы”

"БІЗДІҢ ОРТАҚ ҮЙІМІЗ: ЖАРАТУШЫНЫҢ БЕРГЕН СЫЙЫН СҮЮ ЖӘНЕ АЯЛАУ" АТТЫ БІРІНШІ КОЛЛОКВИУМ

4-5 сәуір 2024 ж., Рим (Италия)



**ПАПА РИМСКИЙ
ФРАНЦИСК**



“Наша сегодняшняя встреча предоставила нам прекрасную возможность вспомнить о VII Съезде лидеров мировых и традиционных религий, в котором я принял участие в Астане. Съезд является уникальной и хорошо себя зарекомендовавшей площадкой для продвижения диалога не только между религиозными лидерами, но и объединения мировых политиков, представителей культуры и медиа. Эта инициатива поистине достойна уважения и олицетворяет Казахстан, как страну встреч. Мне также удалось выразить свое доброе отношение к казахскому народу и во время встречи с Президентом Казахстана Касым-Жомартом Токаевым в ходе его визита в Ватикан в январе этого года. Нам важно поддерживать друг друга в достижении гармонии между религиями, культурами и этническими группами, гармонии, которой по праву может гордиться ваша страна”

ПЕРВЫЙ КОЛЛОКВИУМ "НАШ ОБЩИЙ ДОМ: БОЖЕСТВЕННЫЙ ДАР, КОТОРЫЙ НУЖНО ЛЮБИТЬ И О КОТОРОМ НУЖНО ЗАБОТИТЬСЯ "

4-5 апреля 2024 г., Рим (Италия)



MIGUEL ÁNGEL AYUSO GUIXOT

Prefect Dicastery for Interreligious Dialogue



“

We feel ourselves privileged and are overjoyed to have been received by His Holiness Pope Francis at the beginning of the Colloquium, in what we can all consider to be a blessing. His words of appreciation for Kazakhstan and for its engagement in the promotion of interreligious and intercultural dialogue, especially through the Congress of the Leaders of World and Traditional Religions, will remain in our memories and in our hearts.”

**FIRST COLLOQUIUM "OUR COMMON HOME:
A DIVINE GIFT TO BE LOVED AND CHERISHED"**

4-5 April 2024, Rome (Italy)



KHALED AKASHEH

Head of the Bureau Chief for Islam Dicastery for Interreligious Dialogue



“

The term “interreligious dialogue” can be misunderstood or understood in a reductive manner, limiting it to “speaking” to each other, meanwhile what is intended by interreligious dialogue is the ensemble of relations between believers of different religions, living as neighbours or working together, studying in the same school or university, and sharing joys, sorrows and spiritual experiences, as brothers and sisters in humanity and as believers

”

**FIRST COLLOQUIUM "OUR COMMON HOME:
A DIVINE GIFT TO BE LOVED AND CHERISHED"**

4-5 April 2024, Rome (Italy)



SHEILA KINSEY

Member Dicastery for Promoting Integral Human Development Generalate
Franciscan Sisters, Daughters of the Sacred Hearts of Jesus and Mary

“

The Earth is our common home but is also a common good. We must respect our planet, care for its wellbeing, and cultivate peace. We must not forget that not only is this precious planet our common home, but in the entire universe, it is our only home. The biosphere of the Earth is a complex system, interconnected and interdependent. We are a part of this system, not separate from it. We are essentially dependent upon it and without it, we cannot survive. Currently, we are witnessing damage to the planet, and some of this damage is irreversible. The time has come for us to have the courage to stop irresponsible exploitation of the planet and to heal what we can before it is too late

”

FIRST COLLOQUIUM "OUR COMMON HOME: A DIVINE GIFT TO BE LOVED AND CHERISHED"

4-5 April 2024, Rome (Italy)



MOHAN DOSS

Former Dean of Theology Jnana-Deepa Vidyapeeth Pontifical Institute of Philosophy and Religion

“

Religions should engage in dialogue to protect nature, defend the poor, and foster respect and fraternity. Collaboration among different faiths is essential. At the same time, dialogue among various scientific disciplines is crucial. Specialization can lead to isolation, so interdisciplinary conversations help overcome disciplinary isolation. An open and respectful dialogue is also needed between the various ecological movements. Cooperation and understanding are essential for addressing environmental challenges

”

FIRST COLLOQUIUM "OUR COMMON HOME: A DIVINE GIFT TO BE LOVED AND CHERISHED"

4-5 April 2024, Rome (Italy)



MIGUEL ÁNGEL AYUSO GUIXOT

Prefect Dicastery for Interreligious Dialogue

“

We were pleased to listen to our Kazakh partners and friends speaking in particular of the Congress of World and Traditional Religions, that has contributed to make Kazakhstan more known and more appreciated. The Congress is rightly a national pride. At the Dicastery for Interreligious Dialogue we are pleased to have contributed to such success and promise to continue to do so.

”

**FIRST COLLOQUIUM "OUR COMMON HOME:
A DIVINE GIFT TO BE LOVED AND CHERISHED"**

4-5 April 2024, Rome (Italy)



TEBALDO VINCIGUERRA

Official of the Dicastery for Promoting Integral Human Development

“

I am referring to interfaith collaboration. The fact that religious leaders come together to remember that taking care of the common home is also a matter of faith is highly symbolical. Indeed, the authentic motivations that flow from the great and genuine religious traditions can be a stimulus to responsible and supportive action by believers.

”

**FIRST COLLOQUIUM "OUR COMMON HOME:
A DIVINE GIFT TO BE LOVED AND CHERISHED"**

4-5 April 2024, Rome (Italy)



ACTAHA, 2024